

โครงการการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ
องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ภาคใต้

วิมล ดำศรี
สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2547

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สรุปรายงานโครงการประเมินและสังเคราะห์สถานการณ์ภาพองค์ความรู้การวิจัย วัฒนธรรมในประเทศไทย : กรณีภาคใต้	ก - จ
บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์วัฒนธรรมกับการพัฒนา.....	1 - 70

สรุปรายงานโครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย : กรณีภาคใต้

1. บทนำ

งานศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรมของภาคใต้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ก่อน ปี พ.ศ.2530 สถาบันการศึกษาของภาคใต้อันได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งวิทยาลัยครูอีก 5 แห่ง เป็นสถาบันหลักขณะนั้นได้ดำเนินการภายใต้การสนับสนุนทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทุนจากภายในสถาบัน และจากความสำเร็จส่วนบุคคล การดำเนินงานศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ว่านี้ แต่ละแห่งขาดการเชื่อมโยง ทั้งใจหรือปัญหาการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย รวมทั้งการนำการวิจัยไปใช้ ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่ต่างสถาบันและต่างคนต่างทำ ขาดการตรวจสอบและประเมินผลอย่างจริงจัง ผลงานวิจัยที่ปรากฏในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นผลงานที่ไม่อาจบ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่า มีคุณภาพหรือคุ้มกับการลงทุน ลงแรงหรือไม่ งานส่วนใหญ่ถูกเหมารวมว่าอ่อนด้อยทั้งรูปแบบ วิธีดำเนินการวิจัย และเนื้อหาสาระ แต่อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าผลงานดังกล่าวเป็นบันไดหรือรากฐานสำคัญของการวิจัยด้านวัฒนธรรมภาคใต้ในเวลาต่อมา

ภายหลังจากปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา งานศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านวัฒนธรรมของภาคใต้ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ คณะอนุกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคใต้ อันเป็นอนุกรรมการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางการวิจัยทางด้านนี้ ประกอบกับการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในภาคใต้ได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะสาขาไทยคดีศึกษาและสาขาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรมของภาคใต้เกิดขึ้นตามมาเป็นจำนวนมาก ผลงานดังกล่าวได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย แต่ความรู้ดังกล่าวยังอยู่ในสภาพกระจัดกระจาย อีกทั้งยังมีข้อขัดแย้งและมีความเข้าใจที่แตกต่างกันอยู่ไม่น้อย ทั้งนี้เพราะยังขาดการประมวลและสังเคราะห์ภาพรวมขององค์ความรู้เหล่านั้น จึงทำให้ยากต่อการพัฒนา งานศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมในอนาคตเพื่อต่อยอดความรู้ให้เกิดพลังทางความคิดและเป็นสติแก่สังคมได้อย่างแท้จริง อีกทั้งทำให้งานศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรมของภาคใต้จำนวนมาก ยังคงมีเนื้อหาซ้ำซ้อนกันอยู่ และไม่สามารถพัฒนาวิธีวิทยาในการศึกษาได้ทันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่นับวันจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย สำหรับกรณีของวิธีวิทยาในการศึกษาหรือแนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะขัดแย้งหรือไปกันได้บ้างก็อยู่ในลักษณะที่ไม่เข้าใจได้อย่างเป็นหมวดหมู่ชัดเจน ในส่วนนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่

ไปเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันที่ความสนใจต่อการประยุกต์ใช้ วัฒนธรรมกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง การสาธารณสุขและการเกษตร เป็นต้น ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง ซึ่งต่างก็มีความต้องการที่จะใช้ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัย ด้านวัฒนธรรมที่มีมาก่อนเป็นพื้นฐาน แต่เนื่องจากขาดการประมวลองค์ความรู้ ขาดความรอบรู้ใน แนวคิด ทฤษฎีและวิธีวิทยา จึงเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการนำความรู้และข้อค้นพบทางวัฒนธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้มีพลังได้อย่างแท้จริง

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาหากประมวลงานศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ของภาคใต้พบว่ามีผลงานไม่น้อยกว่า 1,000 ชื่อเรื่องคาดว่าน่าจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลงาน เหล่านี้นอกจากมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ย้ำคุณค่าของผลงานที่ผสมผสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพบนฐานความเป็นท้องถิ่นที่ชัดเจนอีกด้วย แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้วงานศึกษาค้นคว้าวิจัยทาง วัฒนธรรมมักจำกัดอยู่ในวงแคบทั้งผู้ทำและผู้ใช้ประโยชน์ อีกทั้งไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ เชิงลึก จากสภาพปัญหาดังกล่าว การประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรม ในประเทศไทย : กรณีภาคใต้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้นอกจากเป็นพื้นฐานในการพัฒนา การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรมของภาคใต้และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว ยังเป็น การพัฒนาองค์ความรู้ของสังคมไทย เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของนักวิชาการ ประชาชน ท้องถิ่น และผู้บริหารสถานศึกษาวิจัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและประมวลจัดทำบรรณานุกรม และบรรณนิทัศน์งานศึกษาค้นคว้าวิจัย วัฒนธรรมของภาคใต้
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านเนื้อหา และสังเคราะห์วิธีการวิจัยจากงานศึกษาค้นคว้า วิจัยวัฒนธรรมของภาคใต้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
3. เพื่อประเมินสถานภาพองค์ความรู้ สำหรับเป็นพื้นฐานให้เห็นกรอบทิศทางการวิจัย และพัฒนางานศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมภาคใต้ในอนาคต
4. โดยเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น และความซับซ้อนของ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เป็นจริง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ งานศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมของภาคใต้ใน 10 ปีที่ผ่านมา
2. ได้องค์ความรู้งานศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมภาคใต้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาด้านเนื้อหาและวิธีการวิจัย
3. ได้กรอบทิศทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมภาคใต้ในอนาคตที่ผ่านการประเมินสถานภาพงานศึกษาวิจัยวัฒนธรรมของภาคใต้ที่ผ่านมา

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย: กรณีภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. **ระยะที่ 1** : การสำรวจบรรณานุกรมของงานการศึกษาในเขตพื้นที่ และประมวลบรรณานุกรมจากบทความในวารสาร หนังสือ เอกสารประกอบการสัมมนา วิทยานิพนธ์ หนังสือ และรายงานการวิจัย ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมาเป็นหลัก ตามกรอบประเด็นสำคัญหลัก 4 ประเด็น คือ **พลังความคิดและภูมิปัญญา อัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมกับการพัฒนา** โดยใช้แหล่งข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2. **ระยะที่ 2** : คัดสรรและจัดทำบรรณนิทัศน์ หลังจากได้สำรวจและประมวลบรรณานุกรมงานศึกษาตามกรอบประเด็นดังกล่าวแล้ว คณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือและคัดสรรบรรณานุกรมมาจัดทำบรรณนิทัศน์ ตามรูปแบบดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 : บรรณานุกรม

ส่วนที่ 2 : ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการศึกษา และผลการศึกษา เป็นต้น

ส่วนที่ 3 : คำสำคัญ ประกอบด้วยประเด็นการศึกษา (ได้แก่ พลังความคิดและภูมิปัญญา อัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมกับการพัฒนา แล้วแต่กรณี) พื้นที่ของงานที่ศึกษา กลุ่มคน วิถีวิทยา ชื่อเรื่อง ใจความสำคัญ และเนื้อหาของงานในสิ่งความคิดรวบยอด เป็นต้น

3. **ระยะที่ 3** : การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านเนื้อหา วิธีการวิจัยทางวัฒนธรรม และประเมินสถานภาพขององค์ความรู้ ตามกรอบประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ พลังความคิด

และภูมิปัญญา อัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมกับการพัฒนา

4. **ระยะที่ 4** : การเสนอผลการศึกษา เสนอในรูปของเอกสารรายงานการวิจัย

2. ผลการศึกษา

จากการศึกษาตามวิธีการดังกล่าวมาในบทนำปรากฏผลดังนี้ จำนวนบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ มีจำนวนชิ้นงานทั้งหมด 541 ชื่อเรื่อง จำแนกเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็น	ภาษาไทย (ชื่อเรื่อง)	ภาษาอังกฤษ (ชื่อเรื่อง)
พลังความคิดและภูมิปัญญา	225	1
อัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์	72	6
ศิลปวัฒนธรรม	101	10
วัฒนธรรมกับการพัฒนา	124	2

ในส่วนของบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ ประเด็นวัฒนธรรมกับการพัฒนา ปรากฏผลดังนี้

บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ภาษาไทย จำนวน 124 ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ 2 ชื่อเรื่อง จำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

ประเภท	จำนวน (ชื่อเรื่อง)
บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์บทความภาษาไทยจากวารสาร	24
บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์บทความภาษาไทยจากหนังสือ	16
บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์ภาษาไทยจากวิทยานิพนธ์	68
บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์ภาษาไทยจากรายงานวิจัย	16
บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์ภาษาอังกฤษจากวิทยานิพนธ์	2
รวม	126

วัฒนธรรมกับการพัฒนา มีขอบข่ายเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การพัฒนาการเมือง การปรับตัว ผลกระทบจากการพัฒนา ความสัมพันธ์ทางสังคม การจัดการทรัพยากร การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ความขัดแย้ง การจัดการสิ่งแวดล้อม การผลิตเชิงพาณิชย์ บริโภคนิยม การปรับเปลี่ยนชุมชน การพัฒนา

การท่องเที่ยว การพัฒนาองค์กรชาวบ้าน การพัฒนา(กลุ่มเมขลา)ทางสังคม การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาการผลิต การพัฒนาตนเองของชุมชน การพัฒนาการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ การพัฒนาบทบาท พระสงฆ์ การพัฒนาการค้า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ

3. ปัญหาอุปสรรค

3.1 การดำเนินงานดังกล่าวมีเวลาดำเนินการสั้นและเร่งรัดจนเกินไป โดยเฉพาะระยะเวลาในการสังเคราะห์องค์ความรู้และประเมินสถานภาพองค์ความรู้

3.2 การประสานงานเพื่อดำเนินงานร่วมกันของผู้ทำวิจัยในพื้นที่ เช่น การจัดประชุม ฯลฯ มีปัญหาเรื่องการเดินทางและความไม่ปลอดภัย

4. ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนางานศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรมของภาคใต้ และมีความสำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในศาสตร์ของวัฒนธรรมและศาสตร์อื่น ๆ การมีเวลาค่อนข้างน้อยเป็นข้อจำกัดอย่างยิ่งที่อาจจะทำให้ผลงานวิจัยนี้ครอบคลุมเนื้อหาไม่ได้ทั้งหมด นอกจากนี้การสังเคราะห์และการประเมินสถานภาพจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์รอบคอบ งานวิจัยนี้จะมีความสมบูรณ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางคงจะต้องขยายเวลาการทำวิจัยไปอีกระยะเวลาหนึ่ง

บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์
วัฒนธรรมกับการพัฒนา

กิตติ วิชัยดิษฐ์ (2540) 'ศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมู่เกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาดังกล่าว คือ การมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม การมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ และการที่รัฐและท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนา ในส่วนของกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเริ่มจากการศึกษาสภาพและปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดแนวทางและมาตรการ และการดำเนินงานที่ดี สำหรับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ปัญหาสังคมมีมากขึ้น มีการนำเอาวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากภายนอกเข้ามาและละทิ้งวัฒนธรรมเดิม อีกทั้งสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, กระบี่, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, การพัฒนา, ผลกระทบจากการพัฒนา, การท่องเที่ยว

กิตติพล กอบวิทยา (2543) 'วิสัยทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับการก้าวสู่สภาพลักษณะรัฐบาลธรรมรัฐ ภายใต้กลไกและกติกาการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง พุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณีเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส' ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ จะมีระดับวิสัยทัศน์ทางการเมืองแบบแคบสั้นและกว้างไกลตามลำดับ มีทิศทางวิสัยทัศน์ทางการเมืองในแง่ดี และมีความเห็นว่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีส่วนช่วยให้เกิดความสะอาดโปร่งใสและควมมีประสิทธิภาพของรัฐบาลค่อนข้างมาก สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุปัจจัยกับระดับและทิศทางวิสัยทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นจะมีประเด็นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การอบรมบ่มเพาะทางการเมือง การผ่านสังคมประกิตทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยและควมมีประสิทธิผลของการบริหารเลือกตั้ง ส่วนความสัมพันธ์กับทิศทางวิสัยทัศน์ทางการเมืองจะมีประเด็นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การผ่านสังคมประกิตทางการเมือง ควมมีประสิทธิผลของการบริหารเลือกตั้ง ส่วนเรื่องความแตกต่างของภูมิหลังส่วนบุคคลกับระดับและทิศทางวิสัยทัศน์ทางการเมือง

ของเยาวชน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการความแตกต่างของระดับวิสัยทัศน์ทางการเมืองมีเพียงที่อยู่อาศัยในเขตและนอกเขตเทศบาล ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของทิศทางการวิสัยทัศน์ทางการเมืองมีเพียงลักษณะของการอยู่ในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และรายได้เท่านั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,จังหวัดชายแดนภาคใต้,การพัฒนาทางการเมือง,โลกทรรศน์ทางการเมือง

เกษกรินทร์ ไชยแก้ว (2541) ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับพืชที่ใช้เป็นอาหารและยา ของชาวบ้านอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับพืชที่ใช้เป็นอาหารและยา ของชาวบ้านอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา ในส่วนเกี่ยวกับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เชื่อว่าเมื่อรับประทานจะส่งผลต่อบุคคลทั่วไป และเฉพาะบุคคลบางประเภท เช่น กระจับ ถ้าบุคคลทั่วไปรับประทานจะช่วยบำรุงร่างกายให้แข็งแรง บำรุงกำลังให้กระชุ่มกระชวย หากหญิงมีครรภ์รับประทานจะช่วยบำรุงทารกในครรภ์ ความเชื่อเกี่ยวกับพืชที่ใช้เป็นยา ใช้บำบัดรักษาโรคที่มีเชื้อและบำบัดรักษาโรคไม่มีเชื้อ เช่น รากกล้วยเถื่อนรักษาโรคไข้มาลาเรีย ถั่วเขียวต้มน้ำตาลช่วยรักษาโรคเหน็บชา เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ศิลปวัฒนธรรม,การแพทย์พื้นบ้าน,ความรู้ท้องถิ่น,ความเชื่อ,วัฒนธรรมชุมชน

คำานวน นวลสนอง (2538) "วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมในภาคใต้ : ศึกษากรณีจังหวัดสงขลา" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

งานวิจัยนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงระบบการทำมาหากิน ระบบการอยู่ร่วมกัน สัมพันธ์กับระบบความเชื่อ และผลกระทบและแนวทางพัฒนา พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงระบบการทำมาหากินเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ และการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีรายได้ไม่พอกับค่าครองชีพ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง คือ มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมาก ผู้คนในชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตด้านแรงงาน ผลจากการเปลี่ยนแปลงคือมีรายได้ที่แน่นอนแต่ไม่เพียงพอค่าครองชีพและมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์มีปัจจัยการเปลี่ยนแปลงคือ ระบบการทำมาหากิน นโยบายของรัฐในการจัดการพัฒนาชนบทและการขยายตัวด้านการตลาด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสถาบันหลักในชุมชน ผลที่ตามมาคือ บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

เปลี่ยนแปลงไป มีความสัมพันธ์กับคนภายนอกมากขึ้น การปฏิบัติตามแบบแผน และกฎหมายมีมากขึ้น ส่วนปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ คือ การศึกษาแผนใหม่และเทคโนโลยีใหม่ที่ทำหน้าที่นำเข้ามาใช้ ทำให้ความเชื่อดั้งเดิม ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และการให้ความสำคัญต่อพิธีกรรมในชุมชนลดน้อยลง สำหรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งด้านบวกและลบ ด้านบวกคือ มีรายได้เพิ่ม ช่วยแก้ไขปัญหการว่างงาน ส่วนด้านลบคือ ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม มีความเสื่อมล้ำเรื่องการกระจายรายได้ และมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ความสัมพันธ์ทางสังคม,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,ผลจากการพัฒนา

จรรยา หยุทอง - แสงอุทัย (2547) "ท้องถิ่นภาคใต้ : การเมืองภาคประชาชน" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 11-61.

บทความนี้ผู้เขียนได้เกริ่นนำให้เห็นว่าความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของสังคมและวัฒนธรรมของชาวใต้เป็นสิ่งกำหนดวัฒนธรรมทางการเมือง นอกจากนี้ผู้เขียนยังเสนอวิวัฒนาการทางการเมือง การปกครองของภาคใต้ว่าชาวภาคใต้ได้นำเอาลักษณะการถ่ายโอนอำนาจจากหัวเมืองต่าง ๆ สู่วาษธานีโดยรัฐบาลใช้กลไกต่าง ๆ ที่หยิบยืมมาจากต่างประเทศมาประยุกต์ผสมผสานกับวัฒนธรรมการเมืองของพื้นเมืองจนมีเอกลักษณ์เฉพาะตนของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงชาวจีนในภาคใต้ว่าได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จากความขัดแย้งทางการเมือง ผู้เขียนได้เสนอให้เห็นขบวนการชาวนา : การเมืองภาคประชาชนในภาคใต้ โดยกล่าวถึงพรรคคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ที่เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2485 จนมาถึงกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทยประจำภาคใต้ในปี พ.ศ.2512 ซึ่งการต่อสู้ได้รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี พัทลุง ตรัง สงขลา และสตูล ยุทธการสำคัญในภาคใต้ที่เกี่ยวพันอยู่กับรัฐบาล เช่น พัทลุง เสือพราน – เสือพาล การปะทะรุนแรงที่เคียนซา จนกระทั่งถึงการปฏิบัติการล้างค่ายของพลโทหาญ สีนานนท์ และการมุ่งงานมวลชนช่วยทำให้คอมมิวนิสต์ภาคใต้อ่อนกำลังลงในที่สุด สุดท้ายผู้เขียนได้สรุปว่าในปัจจุบันหน่วยงานเทศบาลเป็นแหล่งชุมทรัพย์ทั้งด้านปัญญาและวัตถุของแต่ละจังหวัด จึงเป็นประเด็นสำคัญของการปฏิรูปการเมืองของภาคใต้ แต่เทศบาลก็มีจุดอ่อนที่ก้าวไม่ทันระบบเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว อย่างไรก็ตามผู้ได้กล่าวถึงจุดเปลี่ยนของการเมืองท้องถิ่นว่าขึ้นอยู่กับ การแก้ปัญหาโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การบริการงานบุคคล การแก้ปัญหาภาษีอากร และการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,วัฒนธรรมการเมือง,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,การเมืองท้องถิ่น,ความขัดแย้งทางการเมือง,พรรคการเมือง

จรรยา หนูทอง (2541) "ประมงพื้นบ้าน : เลือดเนื้อและวิญญาณของชุมชนภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 83-87.

บทความชิ้นนี้ให้สาระเกี่ยวกับประมงพื้นบ้านว่าเหมือนกับอาชีพอื่น ๆ ของชุมชนเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเงื่อนไขอื่น ๆ ของสังคม หรือชุมชนนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรท้องถิ่นหรือชุมชน ที่สำคัญคือ การตอบสนองความต้องการของคนในด้านความต้องการพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอันได้แก่ปัจจัย 4 เมื่อเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงก็ย่อมส่งผลกระทบต่อประมงพื้นบ้าน และส่งผลกระทบต่อชุมชน วิธีการทำประมงพื้นบ้านตามแบบเดิมอาศัยเครื่องมือจับสัตว์น้ำอย่างง่าย ๆ เป็นเครื่องมือที่สอดคล้องกับขนาดและชนิดของสัตว์น้ำ ไม่ทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำเกินความจำเป็น สภาพต่าง ๆ จึงอยู่รอดอย่างมั่นคงปลอดภัย แต่วันนี้การประมงพื้นบ้านภาคใต้โดยรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลาเป็นตัวอย่างของการล่มสลายที่เด่นชัด อันเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์น้อยลง ชาวบ้านเข้าไปทำงานรับจ้างแออัดอยู่ในเมือง และการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพสูงช่วยทำลายระบบนิเวศและสัตว์น้ำลงอย่างรวดเร็ว เลือดเนื้อและวิญญาณของชาวประมงภาคใต้จึงถูกทำลายลงอย่างยากจะรื้อฟื้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, การจัดการทรัพยากร, ประมงพื้นบ้าน

จรรยา หนูทอง (2542) "โลกทรรศน์ชวน หลีกภัย : ศึกษาจากวาทกรรม" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 60-73.

บทความชิ้นนี้เริ่มจากให้ภาพเกี่ยวกับประวัติของนายชวน หลีกภัยอย่างคร่าว ๆ ด้าน กำเนิดการศึกษา และหน้าที่การงาน ต่อจากนั้นได้พิจารณาโลกทรรศน์จากวาทกรรมของเขาในด้านสภาพการของบุคคล โดยพิจารณาเกี่ยวกับชาติกำเนิด ฐานะทางสังคมเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพต่าง ๆ ในด้านโลกทรรศน์ต่อกลุ่มชนและสังคมพิจารณาเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ และสถาบันทางสังคม เครือญาติ และครอบครัว ในด้านโลกทรรศน์ต่อแนวการดำเนินชีวิต พิจารณาเกี่ยวกับจารีตประเพณี และคุณธรรมสำหรับโลกทรรศน์ทางการเมืองได้มองผ่านพฤติกรรมสรุปว่า นักการเมืองต้องทำประโยชน์ต่อชาติเสมอต้นเสมอปลาย ไม่หลงใหลยศศักดิ์ และต้องผูกพันกับประชาชน อีกทั้งมองว่านักการเมืองส่วนใหญ่ของไทยไม่เข้าใจระบบ ไม่เล่นตามระบบ แต่เล่นเพราะอยากมีอำนาจและผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้สรุปตอนท้ายว่านายชวน หลีกภัย มีภาพของนักวาทกรรมที่มีภาพพจน์ดีแต่มีพฤติกรรมหลายประการไม่แตกต่างไปจากนักการเมืองหรือผู้นำคนอื่น ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, ประวัติชีวิต, วาทกรรมการเมือง, โลกทรรศน์การเมือง

จรรยา หนูทอง (2542) "วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกาได : นักพัฒนาประชาธิปไตยหรือนักท้องถิ่นนิยม" *ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา* 2: 34-45.

บทความนี้ผู้เขียนเสนอความคิดว่า การเมืองเป็นกระบวนการที่ต่อสู้เพื่ออำนาจ และเพื่อตำแหน่งทางบริหาร ต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งและอำนาจ กระบวนการดังกล่าวมีพัฒนาการเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเจ้ากับเจ้าและเจ้ากับขุนนาง ระหว่างข้าราชการกับผู้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ระหว่างทหารกับทหารและทหารกับประชาชน และระหว่างนายทุนเก่ากับนายทุนใหม่ ในส่วนของชาวกาได คนได้นิยมความจริงใจ ตรงไปตรงมา ยกย่องผู้อาวุโส นิยมความเป็นกันเอง เคารพในความเป็นมนุษย์ มีความเป็นอิสระเสรี ชอบความเป็นเจ้าของ รักญาติพี่น้อง รักพวกพ้อง นิยมความเป็นนักเลง ขี้เล่นสนุกสนาน ใจกว้างใจถึง ค่านิยมดังกล่าวมีผลมาจากสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและธรรมชาติ รวมถึงคำสอนทางศาสนา ซึ่งส่งผลต่อความสนใจทางการเมือง แต่ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการเมือง และมีความขัดแย้งทางการเมืองสูง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,กาได,การเมือง,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,อัตลักษณ์ชาวกาได

จันทิมา ไฉไล บุญสนอง (2539) 'การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านคลองหระ ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.*

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานพบว่า การดำเนินงานยึดการบริหารงานด้วยการมีคณะกรรมการบริหาร คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการกู้เงิน คณะกรรมการส่งเสริม และคณะกรรมการตรวจสอบ ในการบริหารเป็นไปตามหลักการจัดการ คือ มีการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ การควบคุม และการงบประมาณ ส่วนการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติงานบริการรับเงิน การบริการเงินกู้ งานส่งเสริมความรู้แก่สมาชิก งานสวัสดิการสมาชิก และงานให้บริการแก่ชุมชน งานดังกล่าวจะพยายามตรวจสอบให้มีความบกพร่องน้อยที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,กาได,สงขลา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,เศรษฐกิจชุมชน,การมีส่วนร่วม,กลุ่มออมทรัพย์

จำนงค์ บัวเนียว (2547) "เครือข่ายการสื่อสารอู่ตะเภา" รายงานชุดโครงการการสื่อสารเพื่อชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

งานวิจัยนี้ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ 12 ชุมชน ตลอดสายคลองอู่ตะเภา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาการสื่อสารของชุมชนในอดีต ประเมินศักยภาพของสื่อพื้นบ้านของชุมชนในสถานการณ์ปัจจุบัน การใช้กระบวนการสื่อสารให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของชุมชน และแสวงหากลยุทธ์และกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่าการสื่อสารภายในชุมชนยังเหนียวแน่น แต่ระหว่างชุมชนมีน้อย ส่วนเนื้อหาที่สื่อสารเกี่ยวกับคลองอู่ตะเภามีน้อยมาก สื่อที่ใช้มีน้อยและมักเป็นสื่อบันเทิงและพิธีกรรม ชุมชนยังขาดเวทีในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคลองอู่ตะเภา จึงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการรวมพลัง ส่วนการสร้างเครือข่ายชุมชนพบว่า การมีผู้ประสานงานกลางทำหน้าที่รวมกลุ่มเป็นเครือข่ายพันธมิตรปกป้องคลองอู่ตะเภา โดยชุมชนรู้สึกว่าได้ประโยชน์ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นวิธีการที่ดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนาชุมชน,การสื่อสาร,การมีส่วนร่วม

จำนงค์ แรกพินิจ (2545) "พัฒนาการและการเคลื่อนย้ายฐานคิดธุรกิจของอุตสาหกรรมชุมชนในจังหวัดสงขลา" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 87-105.

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเอาชุมชนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา คือ บ้านพุด : โรงเรียนธุรกิจยางแผ่นดิบชุมชน คลองหระ : ผู้จุดประกายความคิดอิสระในการจัดการทุนชุมชน น้ำขาว : ต้นแบบชุมชนสวัสดิการ นาหว่า : ชุมชนสวัสดิการ คลองเปี้ยะ : นักจัดการทุนมืออาชีพ สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา : เครือข่ายผู้นำและองค์กรชุมชนจังหวัดสงขลา ทุกชุมชนที่นำมากล่าวถึงผู้เขียนพยายามบอกว่า ผู้นำชุมชน พัฒนาการของชุมชน ระบบการจัดการ การร่วมมือของคนในชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ ในตอนท้ายผู้สร้างได้กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายฐานคิดของธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนในจังหวัดสงขลา โดยกล่าวถึงการเริ่มต้นของชุมชนในเครือข่ายสมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลาว่าเมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนภายนอกอื่น ๆ ก็หันมาวางรากฐานในกรณีผลิตของตน โดยที่ให้ความสำคัญต่อการแปรรูปผลผลิต การหันมาให้ความสำคัญกับการตลาด และวงจรของชุมชน ด้วยการจัดเวทีการเรียนรู้ให้รู้จักตนเอง รู้จักโลก และกำหนดทิศทางของตัวเองได้ โดยการทำผังแม่บทชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ธุรกิจชุมชน,การจัดการทรัพยากร

จำนงค์ แรกพิณิจ (2545) "ภาคใต้ในกระแสเศรษฐกิจชุมชน " **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2: 18-27.**

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรรมภาคใต้กำลังประสบชะตากรรมเกี่ยวกับหนี้สินไม่น้อยกว่าเกษตรกรรมภาคอื่นทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ เจ้าหนี้รายใหญ่ที่สุดคือ ธกส. รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ นายทุนในหมู่บ้าน ฯลฯ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาเน้นการพึ่งพาพืชหลักเพียงไม่กี่ชนิดซึ่งเป็นการผลิตเพื่อขายมิใช่การบริโภค ภาคการผลิตคือชุมชนจึงอ่อนแอ พึ่งตนเองอย่างแท้จริงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะรัฐขาดปกป้องและคุ้มครองชุมชนซึ่งเห็นได้จากการปล่อยให้บุคคลและระบบนอกชุมชนเข้ามาหยิบฉวยผลประโยชน์ เงินรายได้ของชุมชนจึงไหลออกอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้รัฐบาลยังขาดการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนอีกด้วย แต่การที่ชาวภาคใต้มีบุคลิกภาพแบบคนใต้ ซึ่งสามารถจัดการตัวเองโดยเฉพาะเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ฯลฯ จึงทำให้อยู่รอดได้ บทความนี้ได้เสนอทางออกเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน : วงจรเศรษฐกิจใหม่เพื่อการพึ่งตนเองโดยที่ชุมชนเองได้จัดกรอบความคิด เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมทดแทน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิต ทุนและสวัสดิการชุมชน ซึ่งมีตัวอย่างชุมชนตัวอย่างของภาคใต้เช่น ไม้เรียง และชุมชนในจังหวัดสงขลา พัทลุง และกระบี่ เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภาคใต้,เศรษฐกิจชุมชน,การจัดการทรัพยากร,การเรียนรู้ของชุมชน,ความรู้ท้องถิ่น

จำนงค์ แรกพิณิจ(2541) "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 1: 103-112.**

บทความชิ้นนี้เป็นการกล่าวถึงงานวิจัยของผู้เขียนเอง ซึ่งมุ่งศึกษาเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ภายใต้ระบบบริหารและจัดการศึกษาที่ไม่กระจายอำนาจ และเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ศึกษาจาก 4 โรงเรียนในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ โดยที่สองโรงเรียนอยู่ในชนบท ส่วนอีกสองโรงเรียนอยู่ในเมือง พบว่าปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม คือ ความสัมพันธ์เชิงประวัติศาสตร์กับชุมชน ภาวะผู้นำของบุคลากรในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของชุมชน สำหรับรูปแบบของการมีส่วนร่วมได้แก่ ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการมีส่วนร่วมโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน และการบริการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนใช้ ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน และใช้การมีส่วนร่วมด้วยการเชื่อมประสานระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนด้วยการผสมผสานรูปแบบที่หนึ่ง และสองเข้าด้วยกัน ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจการบริหารเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยมีชุมชนและองค์กรชาวบ้านเข้ามาเรียนรู้ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ความสัมพันธ์ทางสังคม,การจัดการศึกษา,วิจัยแบบมีส่วนร่วม

จรี อินทจันทร์ (2546) 'ศึกษาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเมืองสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเมืองสุโขทัย-ลก มีปัจจัยที่ส่งผล คือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ อันได้แก่ เงินทุน นโยบายของรัฐ กลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ฯลฯ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ได้แก่ ที่ตั้ง ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ และด้านสังคมวัฒนธรรม คือ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การพาณิชย์ ยาเสพติด สถานการณ์การเมืองในประเทศและต่างประเทศ ฯลฯ ส่วนสภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหาร ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ธุรกิจร้านค้าของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว ฯลฯ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวได้ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านดีและปัญหาต่าง ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นราธิวาส,การพัฒนา,ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,ผลกระทบจากการพัฒนา,การท่องเที่ยว

ฉวีวรรณ วรณประเสริฐ และคณะ (2524) "ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม" สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้ชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จากชุมชนของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 หมู่บ้าน พบว่า ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมในระดับสูงระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ประเพณีการสมรส ประเพณีการเข้าสู่หนัด ประเพณีวันเมอลิด และประเพณีการบวชของชาวไทยพุทธ ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมมติฐานของแนวความคิดได้ว่า "ประเพณีที่มีพิธีกรรมทางสังคมมาก จะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้มีการผสมผสานทางสังคมมาก"

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,การผสมผสานทางวัฒนธรรม,ประเพณี,ชาวไทยมุสลิม,พิธีกรรมทางศาสนา,อิสลาม

ฉันทนา เชื้อสถาปนศิริ (2544) 'ศึกษาบทบาทและผลกระทบจากบทบาทของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาบทบาทและผลกระทบจากบทบาทของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พบว่า บทบาทของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร คือ บทบาทด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นการส่งเสริมสำนักเรียนพระปริยัติธรรม การส่งเสริมศึกษาในโรงเรียน การส่งเสริมการสร้างและปฏิสังขรณ์ศาสนา และส่งเสริมการเผยแพร่ศาสนา บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษา คือ การสร้างมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย การสร้างสำนักเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร การสร้างโรงเรียนพระมหาธาตุมูลนิธิมัธยม ส่วนบทบาทด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย การอนุรักษ์ประเพณีและพิธีกรรม ได้แก่ พระบรมธาตุเจดีย์ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ฯลฯ ผลกระทบจากบทบาทของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร พบว่าผลกระทบด้านการส่งเสริมการศึกษาทำให้เกิดการอนุรักษ์ประเพณีและพิธีกรรม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการจัดให้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองทำให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพ และผลกระทบด้านการท่องเที่ยวทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,ศาสนา,การพัฒนา

ชนกันต์ นีรณัฐ (2544) 'ศึกษาการจัดการของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่า ปัจจัยที่เกื้อกูลการจัดการกิจการของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ได้แก่ปัจจัยภายใน ซึ่งมีผู้นำ สมาชิกชมรม ทุนของชมรมและโครงสร้างของชมรมที่เป็นระบบ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ทรัพยากรการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว กลุ่มและองค์กรอื่น ๆ กระบวนการจัดกิจกรรมชมรมซึ่งผู้นำและสมาชิกได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการศึกษาปัญหาและความต้องการ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติงานและขั้นการประเมินผลและติดตามผล ผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนี้คือ ทำให้เกิดอาชีพเสริมแก่สมาชิกเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการสนับสนุนอาชีพอื่น ๆ ของชมรม ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของสมาชิกดีขึ้น ทำให้เกิดผู้นำเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดองค์กรท้องถิ่น

มีความเข้มแข็ง ทำให้ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ทำให้ป่าเขาหลวงยังคงสภาพอุดมสมบูรณ์ และใช้เป็นสาธารณประโยชน์เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, นครศรีธรรมราช, การพัฒนา, การมีส่วนร่วม, การท่องเที่ยว

ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต (2537) 'ภูเก็ตความเปลี่ยนแปลงบนเวลาที่แปรเปลี่ยน' **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 3: 69-87.**

บทความนี้ได้ย้อนถึงเรื่องราวของภูเก็ตตามหลักฐานเก่าแก่ที่สุดของคลอดีอุส ปโตเลมีเมื่อราว พ.ศ.700 และบอกว่าจะมีความสำคัญมายาวนานเนื่องจากเป็นเส้นทางการค้าและการผลิตแร่ดีบุก บทบาทของภูเก็ตในฐานะแหล่งทำแร่ดีบุกปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาแต่ในสมัยนั้นภูเก็ตอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของนครศรีธรรมราช ครั้นเสียกรุงศรีอยุธยาจึงพ้นจากอำนาจศูนย์กลางลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ภูเก็ตมีวีรสตรี 2 ท่านคือ ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร กิจกรรมการผลิตแร่ดีบุกก็ยังคงมีความสำคัญโดยตลอด ในช่วงนี้เองที่จีนเริ่มเข้ามามีบทบาททำเหมืองแร่ในภูเก็ต วัฒนธรรมจีนจึงแพร่เข้ามาในภูเก็ตตั้งแต่ต้นสมัยรัชกาลที่ 5 การทำเหมืองแร่ที่ภูเก็ตแม้จะให้ประโยชน์แต่ก็ทำลายป่าไม้และสิ่งแวดล้อมไปมาก ครั้นถึงช่วงที่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภูเก็ตถูกกำหนดให้เป็นเมืองท่องเที่ยว การพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้หาธรรมชาติของภูเก็ตเริ่มเปลี่ยนแปลง ชาวบ้านขายที่ดินให้นายทุน ยกเว้นหาไม้ขายซึ่งมีแต่ทะเลขึ้นมาวางไข่ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย แม้ภูเก็ตจะเป็นเมืองท่องเที่ยวและเมืองอุตสาหกรรม แต่วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงดำรงอยู่แต่ก็มีไม่น้อยที่ดำเนินไปเพื่อการท่องเที่ยว การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วและไร้ทิศทางทำให้เกิดกิจกรรมอันตรายหลายอย่าง เช่น การบุกรุกที่สาธารณะ สำหรับชาวเลบริเวณแหลมตึกแถบนเกาะสิเหร่ก็ได้รับความเดือดร้อนที่ไม่สามารถดำรงชีพตามแบบเดิมได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, ภูเก็ต, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, นิเวศวัฒนธรรม, เหมืองแร่

ชลินทร์ ประพฤติตรง (2547) 'การพัฒนาระบบไร่นาสวนผสมของเกษตรกร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบไร่นาสวนผสมของเกษตรกร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของระบบไร่นาสวนผสมของเกษตรกร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสภาพปัญหาจากภัยธรรมชาติ สภาพดินเป็นกรด ศัตรูพืชระบาด ราคา

ผลผลิตตกต่ำและไม่แน่นอนต้นทุนการผลิตสูง ขาดแคลนแรงงานในการผลิต ปัญหานี้สิน และขาดความรู้ด้านการเกษตรและการตลาด จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการพัฒนารูปแบบไร่นาสวนผสม โดยภาครัฐได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตการพัฒนาและส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุด การพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดปัญหาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ภายหลังจากภาครัฐเข้ามามีบทบาทส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการใช้ประโยชน์จากแรงงานและที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร,ไร่นาสวนผสม

ชวน เพชรแก้ว (2547) "ชุมชนบ้านนาพรุ : การรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหา" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (179-213) กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของชาวบ้านนาพรุ ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ที่กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง เป็นชุมชนที่ผสมผสานของผู้คนหลายกลุ่มมีชาวไทยอิสลามเป็นกลุ่มมากที่สุด ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก มีรายได้ไม่แน่นอนฐานะจึงค่อนข้างจน ทั้งชาวไทยมุสลิมและไทยพุทธอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างก็ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพประมงและทำสวนทำนา ซึ่งส่งผลต่อการก่อกวนนี้สินและส่งผลต่อการได้รับการศึกษาของเยาวชนผลที่ตามมา คือ มีปัญหาการว่างงานและปัญหาเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ชาวบ้านต่างเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี จึงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินงานอันก่อให้เกิดผลต่อเศรษฐกิจชุมชนหลายกลุ่ม กลุ่มผู้ผลิตกะปิบ้านนาพรุเป็นกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จมากกลุ่มหนึ่ง ในส่วนของภาครัฐก็ได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนทั้งในด้านสาธารณูปโภคและด้านการพัฒนาชุมชน ทำให้โครงการที่เกิดขึ้นดำเนินการไปด้วยดีด้วยความร่วมมือกันของชาวบ้านในการทำกิจกรรมในชุมชนและกิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ชุมชนนี้จึงเป็นต้นแบบสำคัญของการดำรงชีวิตของคนที่แตกต่างกันของคน 2 กลุ่มอย่างปกติสุข

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ระนอง,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภูมิปัญญาท้องถิ่น,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การรวมกลุ่ม

ชวน เพชรแก้ว (2547) "ชุมชนไม่เรียง : การจัดการแบบพึ่งตนเอง" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (7-43) นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.).

งานชิ้นนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบดั้งเดิมของชุมชนไม่เรียงที่เน้นการผลิตเพื่อยังชีพซึ่งมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่เมื่อปรากฏเป็นวัฒนธรรมใหม่แบบชุมชนเมืองได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่ชุมชนนี้อย่างต่อเนื่อง ความเป็นชุมชนไม่เรียงแต่เดิมเปลี่ยนเป็นมีข้อจำกัดซึ่งแสดงถึงความยากจนของผู้คน และปัญหาอื่น ๆ ก็ทับทวีขึ้น รูปแบบและกระบวนการพึ่งตนเองของชุมชนไม่เรียงที่ก่อตัวมายาวนานก็เกิดขึ้น โดยใช้ภูมิปัญญาทั้งเก่าและใหม่ผนวกเข้าด้วยกันเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ตลอดเวลา ประกอบกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงทำให้ข้อมูลไหลเวียนสู่สมาชิกของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผลให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง โครงการต่าง ๆ ก็ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลให้ชุมชนไม่เรียงเป็นชุมชนหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาและมีการพัฒนาจนเป็นแบบอย่างของการพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนา,การปรับตัว,การเรียนรู้ของชุมชน

ชวน เพชรแก้ว และ มาโนชย์ นวลสระ (2547) "ผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เกาะแรต" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (53-72) กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงเกาะแรตเกาะเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีว่าแต่เดิมเกาะแรตมีทรัพยากรสมบูรณ์และเป็นแหล่งสัตว์น้ำที่สำคัญ สันนิษฐานว่าต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีชาวจีนไหหลำเป็นกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่นี่ หลังจากนั้นก็มีกรอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การติดต่อกับภายนอกสมัยนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีการสร้างศาลประจำหมู่บ้าน คือศาลเจ้ากวนอูและศาลเจ้าแม่ทับทิมเพื่อเป็นศูนย์รวมใจ สถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ โรงโป๊ะ เพื่อใช้เป็นที่พักพิงของผู้คนไร้ที่อยู่ ประชาชนส่วนใหญ่ยึดการทำประมงเป็นหลักโดยใช้เครื่องมือแบบเดิมทำการประมงในบริเวณรอบ ๆ เกาะทำให้ชาวบ้านที่นี่ดำรงชีวิตอยู่อย่างสบาย แต่ในปัจจุบันการคมนาคมสะดวก การติดต่อกับภายนอกจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาเพิ่มขึ้น เช่น สัตว์น้ำเริ่มผิดเคือง ชาวบ้านต้องออกไปทำการประมงในพื้นที่ไกล ๆ ซึ่งไม่ค่อยคุ้มกับการลงทุน กลุ่มสตรีจึงรวมตัวกันผลิตอาหารทะเลแปรรูป เช่น หมึกแฉ่น หมึกอบ และกะปิจากกุ้งเคย ซึ่งมีคุณภาพจึงเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ทำให้ชาวบ้านสามารถดำรงตนอยู่ในภาวะปัจจุบันอย่างปกติสุข แม้จะไม่เหมือนสภาพเดิมก็ตาม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ประวัติศาสตร์ชุมชน,ทรัพยากร
สิ่งแวดล้อม,การพัฒนา

ชวน เพชรแก้ว(2547) "พลิกปัญหาเป็นปัญญาจากหมากแห้งบ้านทอนหงส์" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (180-196) กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาของชาวบ้านทอนหงส์ ซึ่งมีหมากเป็นเศรษฐกิจชนิดหนึ่งรองจากยาพาราและสวนผลไม้ จากการขายหมากแห้งในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมาของหมู่บ้านทอนหงส์ชาวบ้านมีรายได้ดีแต่ก็ประสบปัญหาหมากแห้งไม่เพียงพอและพ่อค้าคนกลางกดราคาจึงทำให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเริ่มจากการปลูกหมากเป็นพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้นและมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการซื้อขายหมากแห้ง ตลอดจนมีผู้แทนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เข้ามาให้ความรู้การส่งเสริมการลงทุนทำให้ชาวบ้านมีความรู้และเล็งเห็นสู่ทางการลงทุน ชุมชนจึงร่วมมือกันสร้างความเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกชุมชน รวมทั้งสร้างเครือข่ายกับร้านค้าเพื่อขายส่งโดยตรงจึงทำให้ชาวบ้านทอนหงส์มีการพัฒนาทางด้านการผลิตโดยสามารถผลิตหมากแห้งได้มีคุณภาพมากขึ้นรวมทั้งภายในชุมชนมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต ทำให้ชาวบ้านทอนหงส์มีอำนาจการต่อรองราคาหมากแห้งกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น ชุมชนบ้านทอนหงส์จึงพลิกปัญหาเป็นปัญญาด้วยความร่วมมือร่วมใจกันถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างชาวบ้านเชื่อว่าเวลาและผลการทำงานจะลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ลงได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนาชุมชน,การปรับตัว,
การรวมกลุ่ม

ชาครินทร์ โชติศุภเศรษฐี และ นนทิภัค เพียรโรจน์ (2546) "แผนธุรกิจผลิตผีเสื้อไบบางพารา" นครศรีธรรมราช : โครงการพัฒนาที่ปรึกษาแผนธุรกิจ รุ่นที่ 2 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ร่วมกับสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

งานชิ้นนี้เกิดขึ้นเนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ปัญหาความยากจนโดยจัดทำโครงการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนมีการรวมตัวกันปรับปรุงแก้ไขปัญหาของชุมชนเองได้อย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำแผนธุรกิจโดยศึกษารายละเอียด เกี่ยวกับกิจการผีเสื้อไบบางพาราเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควนสุบรรณ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ขอบเขตของการดำเนินงานและสินค้า และการบริการเพื่อเป็นพื้นฐาน ต่อจากนั้นได้ศึกษาแผนการตลาด แผนการผลิต แผนการบริหารและจัดองค์การ และแผนทางการเงิน โดยแผนดังกล่าวแต่ละแผนมีการวิเคราะห์รายละเอียด

ต่าง ๆ ในหลายแง่มุม และสรุปเป็นแผนการดำเนินงานในปี พ.ศ.2547 โดยที่ในแผนการตลาดจะมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาชนิดของผีเสื้อ การปรับเปลี่ยนช่องทางการจัดจำหน่าย การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการขายโดยบุคคล สำหรับแผนการผลิต เน้นการพัฒนาฝีมือการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และการพัฒนากระบวนการผลิต ส่วนในด้านแผนการบริหารและการจัดองค์กรได้เน้นการเพิ่มบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ และการฝึกอบรมและพัฒนา สำหรับแผนการเงิน เน้นการจัดทำงบการเงิน และการแจกจ่ายปันผลและสมทบทุน นอกจากแผนดังกล่าวแล้วเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรแม่บ้านควนสุวรรณสามารถปรับตัวรับกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผนการได้ทันเวลาจึงได้ดำเนินการศึกษาความเสี่ยง และการเตรียมแผนสำรองไว้ด้วย โดยเฉพาะกรณีที่ยอดขายไม่เป็นไปตามเป้าหมาย กรณีกำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด กรณีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม กรณีมีคู่แข่งในตลาดเพิ่มมากขึ้น และกรณีการลอกเลียนแบบสินค้า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,หัตถกรรมพื้นบ้าน,อาชีพพื้นฐาน, การพัฒนา,ธุรกิจชุมชน

ชาญณรงค์ เทียงธรรม (2542) "จังหวัดภูเก็ต " สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12 (5717-5740) กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงจังหวัดภูเก็ตว่าเป็นเกาะขนาดใหญ่ในทะเลอันดามันทางภาคใต้ของไทย มีส่วนที่เชื่อมกับพื้นแผ่นดินที่ช่องแคบปากพระจังหวัดพังงา ในอดีตภูเก็ตเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ดีบุก มีชุมชนขนาดใหญ่สองชุมชน คือ เมืองถลาง และเมืองภูเก็ต ในส่วนของเมืองถลางนั้นมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัยอยุธยาครั้งที่พม่าบุกเข้ามาเผาทำลายจึงทำให้เมืองถลางต้องย้ายไปตั้งเมืองใหม่ที่พังงา แล้วย้ายกลับมาเมื่อเหตุการณ์สงบ ในขณะที่เมืองถลางกำลังซบเซาก็มีชุมชนเกิดขึ้นใหม่ที่บ้านทุ่งคา เรียกว่าเมืองภูเก็ต เป็นเมืองที่โตอย่างรวดเร็วมีพวกชาวจีนเข้ามาอาศัย ประกอบทำธุรกิจเป็นจำนวนมาก สามารถเรียกเก็บภาษีได้จำนวนมหาศาลต่อปี ต่อมาเมืองภูเก็ตทรุดโทรมลง พระยาภูเก็ตเป็นผู้ที่มีอำนาจการผูกขาดภาษีอากรจนสร้างความรำววยให้กับตระกูล (รัตนติก ณ ภูเก็ต)อย่างรวดเร็ว ทางกรจึงเรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นจากเดิมทำให้พระยาภูเก็ต (ลำดวน) อยู่ในสภาพล้มละลายทรัพย์สมบัติถูกยึด ทางกรจึงส่งพระยาทิพโกษา (โต) เข้ามาดูแลเมืองและปฏิรูปการปกครองตั้งเมืองภูเก็ตเป็นมณฑลเทศาภิบาลขึ้น ต่อมาเมื่อแยกภูเก็ตเป็นจังหวัดได้ปกครองพื้นที่ 3 อำเภอ ปัจจุบันภูเก็ตมีสภาพเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งหนึ่งของโลก มีหาดทรายและน้ำทะเลที่สวยงาม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและกสิกรรมบางส่วน รายได้หลักของจังหวัด

ได้มาจากการให้บริการท่องเที่ยวแก่ชาวต่างชาติและคนไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ภูเก็ต,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,การพัฒนา,การปรับตัว

ณัฐพงศ์ สุวรรณศิลป์ (2547) 'ยุทธศาสตร์พัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนของผู้นำชุมชน ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนของผู้นำชุมชน ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาพบปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน คือ ขั้นตอนทางราชการล่าช้า การสนองนโยบายไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ขาดความรู้ในการพัฒนา ขาดอุปกรณ์ในการพัฒนา ขาดการรับข่าวสาร ขาดความสามัคคีในการพัฒนา ขาดการสำรวจปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน จากสภาพปัญหาดังกล่าวได้มีการพัฒนา ยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ให้ผู้นำชุมชนแสดงความคิดเห็นและระดมสมอง เก็บรวบรวมบันทึกกิจกรรมหรือโครงการ นำเสนอโครงการที่นำเสนอผ่านการเห็นชอบจากภาครัฐแล้วได้มีการจัดกิจกรรมพบปะประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหา เปิดเวทีชาวบ้านเพื่อสำรวจและกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมวางแผนพัฒนา นำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ และสร้างทีมงานในการประเมินผล ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนเน้นขบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ชุมชนโดยช่วยตนเองให้มีการรับรู้ ร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,การพัฒนา,การปรับตัว,การมีส่วนร่วม

ดารณี มีบุญ (2544) 'ศึกษาหัตถกรรมเชือกกล้วยบ้านหัวควาย ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีผลิตหัตถกรรมเชือกกล้วย ประเภท รูปแบบลายสาน และคุณค่าของหัตถกรรมเชือกกล้วย ขั้นตอนและวิธีผลิตหัตถกรรมเชือกกล้วย ในการผลิตขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านผู้นำและสมาชิกชุมชน เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณูปโภคพื้นฐาน สังคมและวัฒนธรรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ประเภทของรูปแบบลายสานและคุณค่าของหัตถกรรมเชือกกล้วย ปรากฏว่า ในการพัฒนาชุมชนทุกด้านได้ใช้กระบวนการพัฒนาชุมชน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนงาน และประเมินผลและติดตามผล โดยทุกขั้นตอนจะนิยมใช้วิธีการพัฒนาชุมชน วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน และ

เน้นการใช้หลักประชาธิปไตย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และวิธีการใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเกื้อหนุนการพัฒนาจะใช้บางครั้ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ศิลปวัฒนธรรม,การจัดการทรัพยากร, ทัศนคติหมู่บ้าน

ดุสิต รัชชทอง, จำนงค์ แรกพินิจ และคณะ (2544) "วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ศึกษากรณีองค์กรชาวบ้าน บริเวณลุ่มแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

งานวิจัยนี้พบว่าสถานภาพขององค์กรชาวบ้านบริเวณลุ่มน้ำปากพนังเกิดขึ้น 3 ลักษณะ คือ องค์กรเกี่ยวกับการจัดการทุน การจัดการทรัพยากรและการผสมผสานเพื่อการจัดทุนทรัพยากรและผลผลิต กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาขององค์กร คือ มีการเรียนรู้ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยอาศัยการเรียนรู้คณะกรรมการกลุ่มองค์กร คณะกรรมการแผนแม่บทชุมชนและเวทีเรียนรู้ของชาวบ้าน สรุปได้ว่าโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรชาวบ้านประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสมาชิกสามัญ สมาชิกสามัญ สมาชิกกิตติมศักดิ์ และมีกระบวนการบริหาร ซึ่งมีประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ ฯลฯ ในการพัฒนาเครือข่ายองค์กรได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ให้สมาชิกและคณะกรรมการ 'ไม่มีการสร้างเงื่อนไขเพื่อครอบงำองค์กร' อย่างไรก็ตามองค์กรเครือข่ายองค์กรชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังยังรวมตัวกันหลวม ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนาชุมชน,องค์การบริหารหมู่บ้าน

นริศ แก้วสีนวล (2539) 'การจัดการป่าจาก : กรณีศึกษา ตำบลชนาบนาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางโครงสร้างและกายภาพของป่าจาก การใช้ประโยชน์และการจัดการป่าจากของประชาชน โครงสร้างของป่าจากมีพันธุ์ไม้ 10 ชนิด มีต้นจากเป็นไม้เด่น ดินของป่าจากมีความอุดมสมบูรณ์สูง ผลกระทบจากน้ำทิ้งนาทุ่งมิได้ทำให้ดินสูญเสียความสมบูรณ์ อาชีพทำน้ำตาลจากป่าจากให้ประโยชน์อย่างยิ่งต่อชาวบ้าน ชาวบ้านได้จัดการป่าจากใน 2 ลักษณะ คือ จัดการป่าจากที่มีอยู่เดิมโดยมีเป้าหมายให้ป่าจากคงอยู่เป็นประโยชน์ต่อไป ส่วนในนาทุ่งที่ทิ้งร้างได้ปลูกใหม่ ซึ่งสามารถเจริญงอกงามได้เป็นอย่างดี การนำดินจากมาแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะมีศักยภาพสูงในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การจัดการทรัพยากร,การผลิตเชิงพาณิชย์,อาชีพพื้นบ้าน,ปาล์ม

นริศร์ มีเจริญ(2547) 'การพัฒนาของกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรมตามกระบวนการวิสาหกิจชุมชน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาของกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรมตามกระบวนการวิสาหกิจชุมชน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัญหาการพัฒนาของกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรมตามกระบวนการวิสาหกิจชุมชน คือ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในการสำรวจข้อมูลซึ่งส่งผลถึงการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ทราบถึงประโยชน์ของการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลในการปฏิบัติการวิสาหกิจชุมชน รวมถึงทุนและทรัพยากร ไม่ทราบถึงประโยชน์การให้ความรู้และการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากปัญหา ดังกล่าวทำให้มีการพัฒนาของกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรมตามกระบวนการวิสาหกิจ คือ ศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานในอดีตถึงปัจจุบัน ส่งเสริมด้านความรู้และทักษะในการดำเนินการของกลุ่ม การศึกษาดูงาน การประสานงาน การประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น การพัฒนาดังกล่าวทำให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติและทักษะในการพัฒนาเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา,เกษตรกรรม,การรวมกลุ่ม

นฤมล พุกษา (2539) 'การจัดระบบวนเกษตรในที่ราบลุ่มแม่น้ำปากพนัง' วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิธีการจัดการระบบวนเกษตรของเกษตรกรในที่ราบ 3 แบบของกลุ่มแม่น้ำปากพนัง ได้แก่ ที่ดอน ที่ลุ่ม และสันทราย รวมทั้งผลที่ได้จากการจัดการระบบใน 2 ประเด็น คือ ลักษณะทางด้านนิเวศวิทยาของพืช และความอยู่รอดของเกษตรกรพบว่า การจัดการวนเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือน วิธีการจัดการใช้วิธีที่ทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ลงทุนน้อย โดยการคำนึงถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อม และใช้สารเคมีน้อยที่สุด ในด้านผลที่เกิดจากการจัดระบบ ในแง่ลักษณะทางด้านนิเวศวิทยาของพืชในสวนวนเกษตรพืช 118 ชนิด 56 วงศ์ (ไม่รวมหญ้าและกก) ทั้งในที่ดอน ที่ลุ่ม และสันทราย ส่วนค่าดัชนีความหลากหลายของพืชไม่แตกต่างกันทั้ง 3 พื้นที่ รูปแบบการกระจายของพันธุ์ไม้ทั้งหมดเป็นแบบสม่ำเสมอ ส่วนการกระจายของพันธุ์ไม้แต่ละชนิดเป็นแบบกลุ่ม ผลจากการจัดวนเกษตรทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดปี มีรายได้สม่ำเสมอ และไม่มีหนี้สิน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,ลุ่มน้ำปากพนัง,วนเกษตร,การจัดการ,ความหลากหลายทางชีวภาพ

นันทรัตน์ นามบุรี และคณะ (2545) "การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการตลาดและการสร้างระบบบัญชีสำหรับธุรกิจชุมชน กรณีศึกษาการผลิตกาแฟพื้นบ้าน บ้านกาแป๊ะฮูลู อำเภอเบตง จังหวัดยะลา" สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย กระบวนการวิจัยใช้การสนทนากลุ่ม การระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมโดยการจัดเวทีชาวบ้าน ผลจากการดำเนินการดังกล่าวพบว่าสามารถพัฒนาด้านการผลิตโดยเฉพาะรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ การบรรจุกาแฟในซองกระดาษ การเลือกใช้น้ำตาล สำหรับระบบบริหารจัดการสามารถแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบงานในฝ่ายของตน ด้านกลยุทธ์การตลาดได้เริ่มพัฒนากล่องบรรจุกาแฟ การกำหนดราคาขาย การตั้งราคาขาย การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย การเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และสุดท้ายได้มีการพัฒนาระบบบัญชีที่สามารถตรวจสอบการทำงานได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฯ ที่บ้านกาแป๊ะฮูลู จึงเป็นการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ยะลา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,เศรษฐกิจชุมชน, การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นาลินีย์ ขอบผล (2546) 'การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่บ้านแหลมดิน หมู่ที่ 11 ตำบลดุสิต อำเภอดำพระนคร จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการปัจจัยการผลิตโดยตรงและโดยอ้อม ปัญหาโดยตรงคือ มีที่ดินทำกินน้อย ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ทุนในการผลิตไม่เพียงพอ มีหนี้สินมาก ค่าจ้างแรงงานสูง จึงมีความต้องการสิ่งดังกล่าวนี้ ส่วนปัญหาโดยอ้อม คือ ปัญหาสาธารณสุขโรค เช่น เส้นทางการคมนาคมไม่สะดวก น้ำดื่ม น้ำใช้ไม่เพียงพอ และราคาผลผลิตต่ำและมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลพื้นที่ จึงมีความต้องการให้มีสิ่งเหล่านี้ขึ้นเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,ความสัมพันธ์ทางสังคม,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การพัฒนา

นุชรา ชำนิไพบูลย์ (2545) 'บทบาทครอบครัวชาวไทยมุสลิมในการดูแลเด็กพิการ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติของครอบครัวชาวไทยมุสลิมต่อเด็กพิการ บทบาทในด้านการดูแลเด็กที่มีปัญหาความพิการ และปัญหาอุปสรรคในการดูแลเด็กพิการ พบว่าชาวไทยมุสลิมมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของเด็กพิการมาจากหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม ทำให้เกือบทุกครอบครัวมีบทบาทในการดูแลเด็กพิการและไม่ทอดทิ้งเด็กพิการ เพราะมองว่าเด็กไม่เหมือนเด็กปกติ น่าสงสาร ไม่รังเกียจหรือซ้ำเติมเด็กพิการ เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักของศาสนา แต่ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่โดยเฉพาะผู้นำในชุมชนมีน้อยมาก และให้การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารสำหรับเด็กพิการไม่สม่ำเสมอเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฟื้นฟูเด็กพิการมีน้อยมาก ไม่สามารถให้บริการเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องให้บริการผู้มารับบริการนอกเขตเทศบาลและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ปัตตานี นราธิวาส เป็นต้น ทำให้ต้องมีการพัฒนาระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการในเชิงรุกอย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ยะลา,ไทยมุสลิม,อัตลักษณ์,ความสัมพันธ์ทางสังคม

ปรมัตก์ ปัญญาเตชะตุกุล (2545) "การศึกษาข้อมูลหมู่บ้านคลองเรือ หมู่ที่ 2 ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร" โปรแกรมพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตและการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ ทำให้ทราบเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้านด้านเศรษฐกิจชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจทุกครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชหลักที่นิยมปลูกกันมาก คือ หนากา กาแฟ ปาล์ม ส่วนพืชเสริมได้แก่ ลองกอง ทุเรียน มังคุด เงาะและสะตอ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างสูง ด้านสังคมหมู่บ้านคลองเรือเป็นหมู่บ้านมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ทั้งนี้เพราะมีผู้อยู่อาศัยมาจากส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคใต้และต่างภาค ลักษณะสังคมอยู่ร่วมกันในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม หมู่บ้านคลองเรืออยู่ท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์พื้นที่ป่าไม้ มีการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนชัดเจน คือ พื้นที่ทำกิน พื้นที่ป่าใช้สอยและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ฯลฯ มีการแสวงหาประโยชน์จากป่า คือนำไม้มาใช้สอยและใช้ประโยชน์จากผักป่า ผลไม้ สมุนไพร และสัตว์ป่า หมู่บ้านคลองเรือนับได้ว่ามีจุดเด่นที่ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตเป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ชุมพร,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร

ประไพ สุทธิมิตร(2541) 'ตลาดนัดบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดตลาด ลักษณะของตลาดนัดและผลกระทบของตลาดนัดปัจจัยที่ทำให้เกิดตลาดนัด ประกอบด้วยปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ภูมิพื้นที่บริเวณนี้ไกลจากตลาดใหญ่ มีประชาชนอยู่อาศัยหนาแน่น มีสินค้าจำนวนมากภายในท้องถิ่น อีกทั้งมีระบบการแลกเปลี่ยนสินค้าที่เป็นมายาวนาน และการผลิตเพื่อการค้าเป็นไปอย่างกว้างขวาง สำหรับลักษณะของตลาดนัด มักตั้งอยู่ในกลางชุมชน เป็นแผงลอยอยู่ในที่โล่งใกล้กับเส้นทางคมนาคม สินค้าที่นำมาขายมีทั้งที่ผลิตในท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรและสินค้าต่างถิ่นโดยเฉพาะเครื่องใช้ สิ่งของต่าง ๆ พ่อค้ามีทั้งคนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น ส่วนผลกระทบปรากฏว่า ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม คือ ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น แต่ระบบการค้าทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ของชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติลดลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,คาบสมุทรสทิงพระ,ศิลปวัฒนธรรม,การจัดการทรัพยากร,ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,เศรษฐกิจชุมชน,ตลาดนัด

ประเสริฐ วิทยารัฐ (2542) "ภูมิศาสตร์วัฒนธรรมภาคใต้" สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 12 (5840-5847) กรุงเทพฯ ฯ มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงภาคใต้ว่าเหนือสุดอยู่ที่อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร และได้สุดที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สภาพที่ตั้งภาคใต้อยู่ในแถบศูนย์สูตร ลักษณะพื้นที่ในภาคใต้ประกอบด้วยชายฝั่งทะเลภูเขาที่ราบแคบ ๆ ตามเชิงเขา และชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก เทือกเขาที่สำคัญมี คือ แนวเทือกเขาภูเก็ต แนวเทือกเขานครศรีธรรมราช และแนวเทือกเขาสันกาลาศีรี เนื่องจากภาคใต้มีพื้นที่ราบอยู่ทั้ง 2 ด้าน ความชื้นจากพื้นน้ำจึงมีอิทธิพลต่อภาคใต้มากทั้งในด้านพืชพรรณ ซึ่งในภาคใต้มีพืชเป็นจำนวนมากที่นำมาใช้เป็นสมุนไพร ไม้โกงกางนับเป็นพืชสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคใต้ ทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญของภาคใต้ คือ ดีบุกและวุลแฟรม ประชากรในภาคใต้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง ลักษณะทางสังคมของภาคใต้เป็นลักษณะครอบครัวขยายมีระบบเครือญาติที่ผูกพันกันเหนียวแน่น ประเพณีในภาคใต้ดั้งเดิมเมื่อนำใครจะต้องบอกถึงปู่ย่าตาทวดด้วย ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ยางพารา ปาล์ม และผลไม้ พืชผลหลายอย่างเป็นปัจจัยให้ธุรกิจดำเนินการ

ต่อเนื่องได้ นอกจากนี้ตลาดนัดยังเป็นวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร,เศรษฐกิจชุมชน

ปราณี เพชรแก้ว (2546) "การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ศึกษากรณีเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี" มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ กรณีเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของเกาะสมุย ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในชุมชนที่สำคัญได้แก่ ประชากร และการทำมาหากิน ความขัดแย้ง การขาดแคลนทรัพยากร การศึกษา และการอบรมสั่งสอน ส่วนปัจจัยภายนอกที่สำคัญได้แก่ แผนพัฒนาของรัฐ การคมนาคม การถูกสังคมภายนอกกรุกราน การรับเทคโนโลยีจากภายนอกและการท่องเที่ยว จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ความสัมพันธ์ในครัวเรือนและชุมชนลดน้อยลง ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมพบว่ามีความสัมพันธ์ลดน้อยลง เพราะวัดได้ลดบทบาททางการสอนหนังสือ เนื่องจากมีระบบโรงเรียนเข้ามาทำหน้าที่แทน การประกอบกิจกรรมประเพณีทางศาสนาเริ่มลดน้อยลง ส่วนในด้านเศรษฐกิจชาวบ้านส่วนใหญ่แต่เดิมประกอบอาชีพทำสวน ทำนา ทำไร่ แต่ภายหลังจากธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญทำให้ภายในชุมชนที่เคยเป็นอยู่แบบเรียบง่ายเปลี่ยนแปลงไปและมีการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง สำหรับการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้สูงมาก แต่ขาดการควบคุมที่ดี มีการใช้ต้นทุนสูง และไม่แน่ใจเรื่องความปลอดภัย หลังจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวชุมชนแห่งนี้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในด้านกลับกันสังคมและวัฒนธรรมเสื่อมถอยลง เนื่องจากคนในชุมชนให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมและสังคมน้อยลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

ปรานอม พงศ์อรุณ (2541) 'ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคลองอู่ตะเภาในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงของคลองอู่ตะเภาในเขตอำเภอหาดใหญ่ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง คือ ปัจจัยทางธรรมชาติ และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม อันมีผลมาจากการตั้งบ้านเรือนของราษฎร และการก่อสร้างที่เนื่องในธุรกิจนโยบายการพัฒนาของรัฐ การขาดความเอาใจใส่ดูแลรักษาลำคลองของชาวบ้าน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของลำคลอง การใช้

ประโยชน์จากลำคลอง โดยมีการทิ้งขยะ การระบายสิ่งปฏิกูลและน้ำโสโครกลงสู่ลำคลอง ทำให้คุณภาพน้ำเน่าเสีย ส่งผลกระทบต่อชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมอย่างรุนแรง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,ผลกระทบจากการพัฒนา

ปริญญา ปานชวนา (2547) "เกาะยาวน้อยชุมชนมุสลิม : ชุมชนชาวประมงพื้นบ้านพลิกฟื้นวิกฤตอ่าวพังงา" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (73-95) กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้กล่าวว่าเกาะยาวน้อยตั้งอยู่บริเวณกลางอ่าวพังงา ฝั่งอันดามัน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเมื่อครั้งสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมาจากฝั่งเมืองตรัง เมืองสตูล รวมทั้งประชากรชาวไทยพุทธซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนใหญ่ถึงปัจจุบัน ชุมชนแห่งนี้อยู่รวมกันเสมือนญาติสนิท ต่างให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิม ร้านกาแฟในชุมชนเป็นสถานที่สำคัญสำหรับพวกเขาใช้เป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ พวกเขาเชื่อว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญมาก ชุมชนเกาะยาวน้อยมีโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง และมี "ปอเนาะ" หนึ่งแห่ง โดยมีโต๊ะครูทำหน้าที่ให้การอบรม หลังจาก พ.ศ.2500 เริ่มมีเรือยนต์เข้ามามีบทบาททำให้การติดต่อกับภายนอกสะดวกรวดเร็วมากขึ้น และประชากรก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรเริ่มเสื่อมโทรมลง เนื่องจากมีนายทุนเข้ามาหาผลประโยชน์จากชุมชนแห่งนี้ ชาวบ้านได้ร่วมมือกันต่อต้าน และให้ความสนใจปลูกฝั่งเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ป่าชายเลน และหญ้าทะเล ทำให้ความขัดแย้งในชุมชนเริ่มคลี่คลายลง ปัจจุบันเกาะยาวน้อยจึงเป็นชุมชนหนึ่งที่ชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พังงา,ความสัมพันธ์ทางสังคม,การจัดการสิ่งแวดล้อม

ปัญญา จินดาวงศ์ (2540) 'การดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่าสภาพตำบลในอำเภอหนองจิก มีการปฏิบัติงานที่สำคัญคือ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลและโครงการพัฒนาตำบล การตรวจสอบและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ การพิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการ การเสนอโครงการ และการปฏิบัติงานตามโครงการ ส่วนการบริหารงานพัฒนาชนบท มีการกำหนดปัญหาและความต้องการโดยสภาตำบลใช้ข้อมูล จปฐ. และ กชช. 2 ค ส่วนการตัดสินใจ นอกจากใช้ข้อมูล จปฐ. และ กชช. 2 ค แล้ว ยังใช้ประสบการณ์ด้วย

สำหรับด้านการวางแผนได้กำหนดจุดประสงค์ วิธีการทำ เลือกลำดับงานตามความสำคัญ และ กำหนดเวลาปฏิบัติงาน ส่วนการปฏิบัติตามแผน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงาน อีกทั้งมีการประสานงานภายในสภาตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการควบคุม และการติดตามประเมินผล มีคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ สภาตำบล และประชาชน มีส่วนร่วมใน กิจกรรมนี้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ปัตตานี,การพัฒนา,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, การพัฒนา,การมีส่วนร่วม

ปิยะนุช เจริญศรี (2543) 'การประเมินความยั่งยืนของระบบไร่นาสวนผสมบริเวณคาบสมุทรมหาสมุทรสงขลา' วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเพื่อค้นหาแนววิธีการเพื่อนำไปประเมินความยั่งยืนระบบไร่นาสวนผสม พบว่า พื้นที่ศึกษามีทั้งที่เคยมีน้ำทะเลท่วมถึง และพื้นที่น้ำทะเลท่วมถึง มีการทำไร่นาสวนผสม 4 ลักษณะคือ การทำไร่นาสวนผสมขนาดเล็กบนพื้นที่ราบซึ่งพบมากที่สุด การทำไร่นาสวนผสมขนาดใหญ่บนพื้นที่ราบ การทำไร่นาสวนผสมบนพื้นที่ราบระหว่างสันทราย และบนพื้นที่สันทราย ส่วนปัญหาและผลกระทบ ได้แก่ การระบาดของศัตรูพืช ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากน้ำ แรงงานไม่เพียงพอ จากการวิเคราะห์ ปัญหาและผลกระทบจึงนำไปพัฒนาคัดเลือกเกณฑ์การวินิจฉัยเพื่อความยั่งยืนพบว่า การทำไร่นาสวนผสมบนพื้นที่สันทราย มีค่าผลรวมความยั่งยืนต่ำสุดจัดอยู่ในระดับความเหมาะสมเล็กน้อย ส่วนการ ทำไร่นาสวนผสมบนพื้นที่ราบระหว่างสันทราย ไร่นาสวนผสมขนาดเล็กบนพื้นที่ราบ และการทำไร่นาสวนผสมขนาดใหญ่บนพื้นที่ราบมีค่าผลรวมความยั่งยืนในระดับเหมาะสมปานกลาง จึงเป็นแนวทาง ในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,เกษตรพื้นบ้าน,ไร่นาสวนผสม, ความยั่งยืน

พงษ์พันธ์ สุขสุพันธ์ (2540) 'การจัดระบบวนเกษตรและป่าชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดระบบวนเกษตรและป่าชุมชน และผลจากการจัดระบบในกิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าชุมชนมีภูมิปัญญาในการจัดการระบบที่มนุษย์มีส่วนร่วมกับธรรมชาติ โดยครอบครัวมีส่วนร่วมในระบบวนเกษตร ขณะที่ชุมชนมีส่วนร่วมกับป่าชุมชน เงื่อนไขที่ทำให้เกิด

การจัดการระบบวนเกษตรคือ การผลิตเพื่อยังชีพที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ส่วนเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการจัดการป่าชุมชน คือ การขาดแคลนเนื้อไม้สำหรับสร้างบ้าน ในระยะเวลาประมาณ 10 - 20 ปีที่ผ่านมา สวนวนเกษตรให้ผลผลิตคือ ผลไม้ สมุนไพร และเนื้อไม้ ส่วนป่าชุมชนให้เนื้อไม้ น้ำผึ้ง และสมุนไพร รวมทั้งดินในสวนวนเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์สูง ส่วนสังคมพืชในสวนวนเกษตรมีความหนาแน่นกว่าป่าชุมชน ด้วยเหตุดังกล่าวชุมชนจึงมีการจัดการระบบทั้งสองระบบเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, วนเกษตร,ป่าชุมชน

พญอม จันนิม (2547) "บทเรียนจากป่าพรุถึงป่าชายเลน : ชุมชนบ้านท่าพรุ" รายงานผลการศึกษานวัตกรรมสร้างสุขภาพภาคใต้ (141-160) กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้พบว่า บ้านท่าพรุ หมู่ที่ 5 ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ในอดีตเคยเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ครั้นเมื่อถูกบุกรุกทำให้การทำลายป่าชายเลนกว้างขึ้นโดยมีพวกนายทุนได้เข้าไปหาผลประโยชน์ด้วยการตัดไม้โกงกางนำไปเผาถ่าน ทำให้ป่าหมดความสมบูรณ์ การขายที่ให้กับพวกนายทุนประกอบกับการได้สัมปทาน ส่งผลให้พื้นที่ป่าชายเลนบ้านท่าพรุเสื่อมสภาพความอุดมสมบูรณ์ลงไปเรื่อย ๆ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านในพื้นที่แห่งนี้จึงร่วมใจจัดตั้งโครงการราษฎรอาสาพิทักษ์ป่าท่าพรุ ร่วมมือร่วมใจกับนักพัฒนา นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และสื่อมวลชนเพื่ออนุรักษ์ผืนป่าแห่งนี้ให้กลับมาสมบูรณ์อีกครั้งโดยใช้หลัก 3 ประการ คือ การจัดการองค์ความรู้ คือ สร้างแนวร่วมกับคนในชุมชนที่มีแนวคิดเหมือนกัน การให้ต้นทุนทางสังคมละวัฒนธรรมกลุ่มเกลา คือ ชาวบ้านในชุมชนร่วมกันบริจาคเงินทองสนับสนุนโครงการ และมีระบบภาคีเครือข่าย คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อประสานงานให้ความช่วยเหลือกันและกัน จากการดำเนินงานโครงการดังกล่าวได้ส่งผลให้พื้นที่แห่งนี้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง และเมื่ออายุสัมปทานหมดไปจึงทำให้ชาวบ้านขยายพื้นที่อนุรักษ์มากขึ้นทำให้มีผืนป่ากลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,กระบี่,ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร,เครือข่ายชุมชน

พยอม จันทรเจริญ (2540) 'การศึกษาปัญหาของสตรีหลังออกจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลซึ่งอาศัยอยู่ในเขตตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ .

งานชิ้นนี้พบว่าสตรีที่เคยทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมประสบปัญหาด้านสุขภาพอันเนื่องมาจากมลพิษสิ่งแวดล้อม และสภาพการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเล อาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคือ อาการเกี่ยวกับผิวหนัง ทางเดินหายใจ หัวใจ กระเพาะอาหารและลำไส้ ระบบประสาทและโรคลม นอกจากนี้สตรีมีครรภ์ไม่สามารถทนต่อสภาพและลักษณะการทำงานในโรงงานได้ มักต้องออกจากการทำงานก่อนถึงเดือนคลอดจำนวนมาก สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างสามี-ภรรยา มีน้อย เพราะสามีให้ความร่วมมืออย่างดีในการดูแลบุตร และให้คำปรึกษาในการทำงานและการใช้จ่าย สำหรับการคุมกำเนิดฝ่ายภรรยาจะเป็นผู้คุมกำเนิด ปัญหาสำคัญคือ บุตรของคนงานสตรีมักประพฤติดนเถร และปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,บริโภคนิยม,ความสัมพันธ์ทางสังคม,อุตสาหกรรม

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (2536) "จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กลยุทธ์ในการแก้ปัญหา" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 73-82.

บทความนี้ผู้เขียนเสนอความคิดว่ารัฐมุ่งบูรณาการโดยมีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงแห่งชาติและนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม แต่การมองข้ามปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมได้ทำให้เกิดภาพลบแก่รัฐมากขึ้น นอกจากนั้นการขาดความละเอียดอ่อนในการมองปัญหาก็ดี การไม่เปิดกว้างให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมก็ดี ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งมากขึ้นทั้งสิ้น ในส่วนของนโยบายของรัฐที่กำหนดขึ้นเฉพาะจังหวัดชายแดน ซึ่งสรุปลักษณะได้ คือ มุ่งผสมกลมกลืนหรือมุ่งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอิสลาม ผ่อนปรนหรือให้เสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางของวัฒนธรรมอิสลาม และสนับสนุนวัฒนธรรมอิสลาม ในส่วนของการมุ่งผสมกลมกลืนมีอยู่หลายส่วนที่ผู้นำศาสนาในท้องถิ่นไม่เห็นด้วย เช่น การส่งเสริมให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามใช้ภาษาไทยเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชาติ การส่งเสริมให้ใช้ภาษาไทยในการสอนศาสนาอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังเห็นว่า การย้ำเน้นถึงสิทธิมนุษยชนในการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมของตน รัฐจะต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง และควรจะได้ปรับปรุงกลไกการปกครองท้องถิ่นที่อาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจกับผู้นำศาสนาในท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ในด้านนโยบายรัฐควรเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจัง และควรมีการนิเทศติดตามผลข้าราชการทุกระดับที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,จังหวัดชายแดนภาคใต้,การเมืองท้องถิ่น,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,ความขัดแย้ง

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (2542) "วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมกับแนวการแก้ปัญหาในมิติภูมิปัญญาชาวบ้าน"
ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2: 106-115.

บทความชิ้นนี้มีการนำเสนอการวิเคราะห์วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การสังเคราะห์
 สารภูมิปัญญาชาวบ้านจากวัฒนธรรมท้องถิ่น และแนวการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมใน
 มิติภูมิปัญญาของชาวบ้าน ในประเด็นแรก คือ การสูญเสียความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดและรากฐาน
 วัฒนธรรมของตนจนเกิดความล้มละลายของชนบททางเศรษฐกิจและการสูญเสียวัฒนธรรมชุมชน
 ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาประเทศที่ขาดสาระทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบร่วม และการยอมรับ
 วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่จากประเทศตะวันตกโดยขาดการไตร่ตรอง ในประเด็นที่สอง
 หากสังเคราะห์สารภูมิปัญญาชาวบ้านจากวัฒนธรรมท้องถิ่นจากศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจะพบว่า
 งานนี้ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างวิถีอาชีพ ภาษาไทยถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้าน จุดมุ่งหมายเพื่อ
 ผลิตใช้ในครอบครัวและใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ประหยัด
 ประณีต งดงาม คงทน ส่วนประเพณีพื้นบ้านจะพบว่าชนบทยังคงมีการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง
 ซึ่งสัมพันธ์อยู่กับวิถีชีวิตผู้คนในท้องถิ่นโดยสะท้อนเอกลักษณ์ชนบทย่างเด่นชัดทั้งด้านลักษณะอาชีพ
 สังคมและจริยธรรม ส่วนประเด็นที่สาม คือ แนวทางแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมในมิติ
 ภูมิปัญญาชาวบ้าน มองว่าวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์ร่วมกันของมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ
 หากจะใช้กระบวนการทางการศึกษา บทอดภูมิปัญญาชาวบ้านควรให้สถาบันการศึกษาทุกระดับ
 ถ่ายทอดวัฒนธรรม ส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรม มีการวิจัย และนำผลวิจัยมาใช้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาควิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น, ผลกระทบจากการพัฒนา,
 วัฒนธรรมชุมชน

พรณี เดชภักดี (2543) 'การจัดการทำนบปลาประจำหมู่บ้านโดยองค์กรท้องถิ่นในจังหวัดตรัง'
 วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดการและผลของการจัดการทำนบปลาประจำหมู่บ้าน การมีส่วนร่วม
 ความคิดเห็นของราษฎร และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พบว่ามีระดับความสำเร็จสูง ปานกลาง
 ล้มเหลว ซึ่งหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จสูง ปานกลาง มีลักษณะทางกายภาพชีวภาพของทำนบปลา
 มีความเหมาะสม มีการบริหารจัดการโดยคณะอนุกรรมการหมู่บ้านที่มีความสามารถ มีการจัดหา
 ปัจจัยเพิ่มเติม เช่น การบริหารจัดการแหล่งน้ำ การเตรียมบ่อ การเลี้ยงปลา มีเงินกองทุน มีการติดตาม
 ผล และประเมินโครงการ ส่วนปัจจัยที่ประสบความสำเร็จประกอบไปด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
 ลักษณะโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนในชุมชน รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

ขององค์กรท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ตรัง,การจัดการ,ทำนบปลา

พล ชินพงศ์ และ ชาญณรงค์ เทียงธรรม (2542) "จังหวัดนราธิวาส" สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 8 (3654-3665) กรุงเทพฯ ฯ มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

นราธิวาสเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย แต่เดิมนั้นมีฐานะเป็นอำเภอหนึ่ง เรียกว่าอำเภอบางนราอยู่ในความดูแลปกครองของเมืองสายบุรีขึ้นต่อเมืองปัตตานีอีกทีหนึ่ง ครั้งเมื่อเกิดกบฏ ปัตตานีจึงถูกแบ่งแยกออกเป็น 7 หัวเมือง ได้แก่ เมืองปัตตานี เมืองยะหริ่ง เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองรามัน เมืองยะลา และเมืองระแงะ ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งข้อบังคับสำหรับปกครองเมืองทั้ง 7 โดยให้พระยาเมืองเป็นผู้รักษาราชการเมืองต่างพระเนตรพระภรณ์ จัดให้มีศาล 3 ชั้น คือ ศาลบริเวณ ศาลเมือง และศาลแขวง ในปีพุทธศักราช 2449 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้จัดตั้งมณฑลปัตตานีขึ้นเป็นมณฑลเทศาภิบาลประกอบด้วยเมืองปัตตานี เมืองยะลา เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ ในมณฑลนี้มีศาลเมืองอยู่ 2 ศาล คือ ศาลเมืองสายบุรีกับศาลเมืองยะลา ศาลเมืองสายบุรีได้ย้ายไปตั้งที่บางนราให้ว่ากล่าวคดีทั้งเมืองสายบุรีและเมืองระแงะ ต่อมาจึงยกอำเภอบางนราขึ้นเป็นเมืองบางนรา จนพุทธศักราช 2458 ได้ประกาศเปลี่ยนชื่อเมืองบางนราเป็นเมืองนราธิวาส และเปลี่ยนเป็นจังหวัดนี้ในที่สุด จังหวัดนราธิวาสมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ป่าและภูเขาหนาแน่น มีเทือกเขาสันกาลาศรีกันทรมแดนไทย - มาเลเซีย พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่ริมทะเล และที่ราบลุ่มแม่น้ำ 4 สาย คือ แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำ โกลก ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นิยมใช้ภาษามลายูพื้นเมืองในการสื่อสาร ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีประเพณีท้องถิ่นที่น่าสนใจ ได้แก่ การแข่งเรือกอลและหน้าพระที่นั่งซึ่งถ้ายพระราชทาน แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ที่สำคัญมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธุรกิจการค้า โบราณสถาน และศาสนสถานที่สำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นราธิวาส,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,การพัฒนา, การปรับตัว

พัชรินทร์ ชินเดช (2541) "หมู่บ้านเขาขุนพนม : หมู่บ้านวัฒนธรรม" เขาขุนพนม : หมู่บ้านวัฒนธรรม (127-137) กรุงเทพฯ ฯ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

หมู่บ้านเขาขุนพนมเป็นหนึ่งในห้าหมู่บ้านที่สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบในการฟื้นฟูความเข้มแข็งในชุมชน ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรี จังหวัด

นครศรีธรรมราช การที่จัดตั้งหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้นก็เพราะชุมชนส่วนใหญ่ประชาชนขาดมิติทางวัฒนธรรม การพัฒนาไม่ได้เน้นที่ตัวคน ตัวคนเป็นเพียงเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงได้ปรับปรุงพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 8 เป็นแผนแม่บท มีนโยบายและแผนงานเน้นความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งการสร้างโครงการหมู่บ้านวัฒนธรรมขึ้น โดยใช้หมู่บ้านเขาขุนพนมเป็นแบบนำร่อง เนื่องจากที่นี่เป็นสถานที่ตั้งของสถานศึกษาหลายแห่ง อีกทั้งยังมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ การแห่เคียวมหาพรหม วันสารทเดือนสิบ การชักพระหมู่บ้านเขาขุนพนมจึงเป็นแบบอย่างที่ทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็ง จนทำให้มีการพัฒนาของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนา,ความเป็นชุมชน, การปรับเปลี่ยน,วัฒนธรรมชุมชน

พัชรี บุญราศรี (2544) 'ศึกษาชีวิตประวัติและผลงานของลัภย์ หนูประดิษฐ์' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตของลัภย์ หนูประดิษฐ์ ใน 2 ด้าน คือ ชีวิตประวัติและผลงานด้านชีวิตประวัติเกิดในครอบครัวชาวบ้าน ได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้บวชเรียน 3 พรรษาและสอบได้นักธรรมชั้นโท พื้นฐานดังกล่าวมีส่วนอย่างสำคัญในการปรุงแต่งอุปนิสัยและบุคลิกภาพ คือ มีอารมณ์ดี มีคุณธรรมในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี และชอบช่วยเหลือสังคม การประกอบอาชีพทำนาและทำสวนยางพาราช่วยให้การดำรงชีวิตและครอบครัวมีความเป็นปกติสุข ได้รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ และสมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบท จนได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ได้รับการยกย่องเป็นนักสหกรณ์ดีเด่นระดับจังหวัด เป็นครูภูมิปัญญาไทย และคนดีศรีสังคม เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ประวัติชีวิต

พิชัย สุขวุ่น (2546) "การใช้สวนประกอบไม้ยางพาราเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์" สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.

งานชิ้นนี้เริ่มต้นจากการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อหาแนวทางการความต้องการของชุมชนผลิตไข่เค็มไชยา อำเภอไชยา และผีเสื้อใบยางพาราควนสุพรรณ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าชุมชนมีความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีวัสดุในท้องถิ่น ชุมชนสามารถผลิตเองได้ สร้างมูลค่าเพิ่มให้

แก้สินค้าได้ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลจากการศึกษาโดยใช้วิธีการมีส่วนร่วมพบว่า ไม้ยางพาราสามารถพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนได้ดี แต่มีข้อจำกัดด้านน้ำหนักอยู่บ้าง ผลจากการทดสอบตลาดจากผู้ซื้อไม้ยางพาราสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และสร้างมูลค่าเพิ่มให้ไม้ยางพาราด้วย อย่างไรก็ตามภาวะปัจจุบันซึ่งทำให้ระบบการผลิตแบบทุนนิยมเข้ามา จนเกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในชุมชนได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, สุราษฎร์ธานี, ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม, เศรษฐกิจชุมชน, ยางพารา

พิทยา บุชรรัตน์ (2543) "สถานภาพและบทบาทไทยคดีศึกษาภาคใต้ : อดีต ปัจจุบัน อนาคต" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 3: 49-71.

บทความนี้กล่าวถึงการบุกเบิกเรื่องไทยศึกษาในภาคใต้ พระภิกษุซึ่งมีบทบาท คือพระรัตนธัมม์ (ม่วง) พระราชศีลสังวร (ช่วง) พระธรรมเมธาจารย์ (หัน) สำหรับฆราวาสได้แก่ ขุนอาเทศคดี (กลอน) เยี่ยมมยง สังข์ช้อยุทธ์ สุรกิจ บรรหาร อนันต์ วัฒนานิกร ขุนศิลปกรรมพิเศษ ขุนศิลปกิจพิสัยนธ์ น้อมอุปรมัย ดิเรก พรตตะเสน รองศาสตราจารย์ภิญโญ จิตต์ธรรม ศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงศ์ไพบุลย์ บุคคลดังกล่าวนอกจากเป็นผู้วางรากฐานให้แก่การศึกษาภาคใต้แล้ว ยังเป็นผู้ทำให้เกิดพลวัตในการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อไทยคดีศึกษาภาคใต้ได้รับความสนใจมากขึ้น การดำเนินการกิจกรรมสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ก็เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ศูนย์และสถาบันวัฒนธรรมในภาคใต้ที่เกิดขึ้นด้วยการประสานร่วมมือกันระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลางต่างก็ผลิตผลงานต่าง ๆ ออกมา นักวิชาการทางวัฒนธรรมภาคใต้ก็มีเพิ่มขึ้น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ มีสถานภาพเป็นสถาบันวิจัยและทำนุบำรุงวัฒนธรรมของภาคใต้ที่โดดเด่นและต่อมาได้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาไทยคดีศึกษากันอย่างกว้างขวางทำให้ระดับบัณฑิตศึกษาผลิตวิทยานิพนธ์ขึ้นจำนวนมาก แต่งานศึกษาที่โดดเด่นที่สุด คือ สารานุกรมภาคใต้ที่มีนักวิชาการร่วมเขียนกว่า 200 คน ผลงานไทยคดีศึกษาของภาคใต้ในสารานุกรมจึงเป็นสรรพความรู้อย่างอนันต์ ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ก็ยังดำเนินงานไทยคดีศึกษาไปอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ระบบคิดและภูมิปัญญา, ภาคใต้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การศึกษาสถานภาพ

พิทยา ว่องกุล(2545) "วิถีไทในยุทธศาสตร์การพัฒนารใหม่ : เศรษฐกิจชุมชนแบบองค์รวมและยั่งยืน" ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2: 42-72.

บทความนี้ได้กล่าวถึงการพัฒนากระแสหลักกับวิกฤตเศรษฐกิจสังคม โดยชี้ให้เห็นว่าปัญหาสำคัญในการพัฒนา คือ การกระจายเงินทุนให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยและเกษตรกรมีน้อยมาก แต่ให้เครดิตแก่บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจซึ่งมีหลักทรัพย์ประกันเงินกู้ได้ ชะตากรรมของประชาชนที่พึ่งตนเองไม่ได้จึงต้องเผชิญกับภัยเศรษฐกิจอย่างหนักหน่วง ผู้เขียนได้ชี้ว่าทางเลือกของประชาชนคือต้องดำเนินการเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง สร้างชุมชนที่เป็นอิสระ ประสานเครือข่าย สร้างชุมชนแบบองค์รวมที่มีความหลากหลายขึ้นมาเป็นฐานสังคม ซึ่งมีตัวอย่างของภาคใต้ให้เห็น คือ ชุมชนคีรีวง ชุมชนคลองเปี้ยะ ชุมชนไม้เรียง เป็นต้น ชุมชนดังกล่าวสามารถดำรงตนอยู่รอดก็เนื่องมาจากการดำเนินงานเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองที่อิสระ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ชุมชนการสร้างทุนชุมชน การใช้กระบวนการวิจัยชุมชน การผสมผสานความหลากหลายจากปัจจัยที่มีคุณต่อการพัฒนา และการสร้างเครือข่ายชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภาคใต้,เศรษฐกิจชุมชน,เครือข่ายชุมชน

พุทธชาติ ละอองมณี (2544) 'ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านนักท่องเที่ยว เช่น ลักษณะของนักท่องเที่ยว การขยายตัวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ด้านทรัพยากรและสินค้าท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การคมนาคมขนส่ง การบริการด้านการนำเที่ยว ความปลอดภัย เป็นต้น แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น เน้นการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติผสมผสานกับด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา การพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ปรับปรุงด้านคุณภาพและมาตรฐานของบุคลากรด้านบริการนำเที่ยว เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การท่องเที่ยว,การจัดการทรัพยากร

ไพศิษฎ์ พงศ์ทองเมือง (2540) 'การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ผลจากการศึกษาเรื่องการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยเชื้อสายจีน ในเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรม ได้แก่ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ การศึกษา การเมืองการปกครอง การร่วมชาติพันธุ์ อาชีพ การใช้สาธารณูปโภค และความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ส่วนการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชนสองกลุ่มนี้เห็นได้ชัดในด้านการบริโภค ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค และด้านการละเล่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สตูล,การพัฒนา,การปรับตัว,การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ภัทธรันท์ ไชยประภา (2542) 'การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจในตำบลเกาะนางคำ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่มีการสร้างสะพานเชื่อมเกาะ' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจในตำบลเกาะนางคำ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่มีการสร้างสะพานเชื่อมเกาะพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิต การเปลี่ยนแปลงด้านการจำหน่าย และการเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคอย่างเห็นได้ชัด โดยพิจารณาจากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สำหรับผลกระทบ มีทั้งส่งผลด้านดีต่อประชาชนและชุมชน อาทิ รายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนได้ประโยชน์จากการผลิตซึ่งกันและกัน และสามารถเลือกบริโภคสินค้าได้หลากหลาย ในขณะที่มีผลเสียตามมาคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ความสัมพันธ์ในครอบครัวและภายในชุมชนลดลง รายจ่ายของประชาชนสูงขึ้น และประชาชนต้องพึ่งพาชุมชนภายนอกมากขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร

ภัทรา บุญสุยา (2545) 'ศึกษาระดับและเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญ - บาปตามกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณจากตัวแทนนักเรียน 327 คนที่นับถือศาสนาพุทธพบว่าระดับความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ตามกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับที่ไม่แน่ใจ สำหรับการเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ตามกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา มีความไม่แตกต่างกันตามเพศ ระดับผลการเรียน แผนการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และอนาคตของครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาควิชา, สงขลา, ศาสนา, ความเชื่อ, การพัฒนา

มันไชร์ สาและ (2547) "บันทึกประชาชน : มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 63-79.

บทความชิ้นนี้ ผู้เขียนกล่าวถึงประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลว่ามีประวัติศาสตร์และอารยธรรมเฉพาะตนที่มีความเป็นเอกราชและเสมอภาคมาแต่อดีต แต่ด้วยกลไกทางการเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ คือนำวิธีการแบ่งแยกและปกครองมาใช้ ทำให้มุสลิมในจังหวัดดังกล่าวอ่อนแอลง แต่มุสลิมโดยเฉพาะในปัตตานีได้ต่อสู้มาโดยตลอด ยิ่งในระยะหลังที่ข้าราชการไทยพุทธเข้าไปปฏิบัติราชการโดยวางอำนาจเหนือประชาชนก็ยิ่งมีความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น และในช่วงเวลาประมาณปี พ.ศ.2477 ความคิดเกี่ยวกับชาตินิยมของไทยสูงขึ้นโดยไม่คำนึงความแตกต่างกับคนไทยมุสลิมก็ยิ่งทวีความขัดแย้งมากขึ้น กลุ่มชาตินิยมของชาวไทยมุสลิมได้พยายามเคลื่อนไหวต่อสู้อย่างลับ ๆ และเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่นการยอมรับภาษามลายูเป็นภาษาราชการและการจัดเก็บภาษีเป็นต้น อีกทั้งได้มีการประท้วงใหญ่หลายครั้งในเวลาต่อมา และทุกวันนี้สภาพการณ์ก็ยังตึงเครียดและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ถูกตีความไปหลาย ๆ อย่าง และการเผชิญหน้าในเชิงอุดมการณ์ ก็อาจทวีความรุนแรงมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ชาตินิยม, ภาควิชา, จังหวัดชายแดนภาคใต้, อัตลักษณ์, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, ความขัดแย้ง, การเมืองท้องถิ่น, มุสลิม

มาโนชย์ นวลสระ (2545) "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อธุรกิจชุมชนกรณีผลิตภัณฑ์กะปิ หมู่บ้านเกาะแรต อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี" สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.

งานชิ้นนี้พบว่า ชาวบ้านเกาะแรต ซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนยังมีวิถีชีวิตการประมงอยู่เช่นเดิม ซึ่งทำสืบต่อกันมานาน แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ทรัพยากรย่อยหรือลง และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลต่อการทำประมงและชีวิตความเป็นอยู่ ชาวบ้านโดยเฉพาะกลุ่มสตรีจึงรวมตัวกันโดยแปรรูปจากวิถีชีวิตธรรมชาติจากทะเลหลายประการ แต่ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่ามีคุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับ คือ ผลิตภัณฑ์กะปิ ชาวบ้านที่รวมกลุ่มได้พัฒนารูปแบบ

โครงสร้าง การผลิต และการตลาด โดยพยายามเน้นการจัดการธุรกิจชุมชนด้วยการสร้างเครือข่าย ภายในและภายนอก มีหน่วยงานรัฐบาลให้การสนับสนุน อีกทั้งผู้นำชุมชนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนั้นการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตแบบดั้งเดิมได้ทำให้ธุรกิจชุมชนของที่นี่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม,เศรษฐกิจชุมชน,อาชีพพื้นบ้าน

ยุทธนา ตระบันพฤกษ์ (2540) 'การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มจำนวนประชากร การพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน การขยายตัวของที่อยู่อาศัย การขยายตัวของหน่วยงานรัฐ การขยายตัวของพาณิชย์กรรมและบริการ และการขยายตัวของพื้นที่ทำสวน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่นาลดลงโดยเปลี่ยนเป็นนาร้างเป็นสวนเป็นที่อยู่อาศัย ถนน พาณิชยกรรม และการบริการ พื้นที่ป่าโปร่งหมดไปโดยเปลี่ยนเป็นสวน นา ที่อยู่อาศัย และถนน ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้แก่ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม การใช้ที่ดินไม่เป็นระเบียบ ราคาที่ดินสูงขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการ ทรัพยากร,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

ยุพดี จันทร์ดวง (2532) 'การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชาวเล' วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชาวเลที่ตั้งอยู่ในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา และสตูล โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลวิจัยเสนอเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กชาวเล ตลอดจนครูและผู้บริหารการศึกษา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ชาติพันธุ์,ชาวเล,การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

รุจิกร ชาวนา(2543) 'ลักษณะและปัญหาการพัฒนาชุมชนชนวนริมคลองลำโรง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการพัฒนาชุมชน และปัญหาการพัฒนาชุมชนของชุมชนริมคลองลำโรง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่าลักษณะการพัฒนาชุมชนของชุมชนคลองลำโรงจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอาชีพและรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มาแล้วในระดับหนึ่ง ส่วนปัญหาของการพัฒนา จำแนกได้ 5 ลักษณะ คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาชีพและรายได้ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านที่ดิน ปัญหาดังกล่าวเกิดจากความไม่พร้อมของชุมชน การขาดความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ และส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนาชุมชน,ผลกระทบจากการพัฒนา

ล้อม เพ็งแก้ว (2537) "ชุมชนโจรบ้านดอนทราย : รุ่งดอนทราย และดำหัวแพร" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 40-54.

บทความชิ้นนี้กล่าวถึงโจรในท้องที่เมืองพัทลุงเป็นชุมชนโจรขนาดใหญ่ มีรุ่งดอนทรายเป็นหัวหน้าและดำหัวแพรเป็นรองหัวหน้า โจรกลุ่มนี้มีคนเถรและนักเลงหัวไม้มาเข้าด้วยจำนวนมาก ประกาศมิให้ชาวบ้านติดต่อกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ห้ามเสียเงินรัชชูปการ และภาษีอื่น ๆ เพราะพวกพ้องของตนให้ความคุ้มครองแทน ในการปล้นทุกครั้งมีข้อปฏิบัติที่เคร่งครัด คือ หากเจ้าทรัพย์ไม่ต่อสู้ห้ามทำร้ายสิ่งของเครื่องใช้ติดตัวจะไม่ถือเอา จะเอาเฉพาะของเก็บเท่านั้น และหากเคยไปพักพิง ณ ที่ใดต้องให้ความคุ้มครอง ใครจะรังแกไม่ได้ รุ่งดอนทรายได้ฆ่าผู้คนที่ เป็นสายให้กับฝ่ายบ้านเมืองหลายคนและต่อมาถูกยิงเสียชีวิต ดำหัวแพรได้เป็นหัวหน้าแทน และปฏิบัติภารกิจรุ่งดอนทราย ดำหัวแพรสิ้นชีวิตเนื่องจากการปราบปรามของฝ่ายบ้านเมือง โดยกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ทรงสั่งการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,ความขัดแย้ง,อัตลักษณ์

ละม่อม พรหมปลอด (2543) 'บทบาทของข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองในทัศนะของประชาชนมุสลิม : ศึกษาในจังหวัดหนึ่งของชายแดนภาคใต้' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเรื่องบทบาทของข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองในทัศนะของประชาชนไทยมุสลิม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองว่าข้าราชการสตรีมีความสุภาพอ่อนโยน รอบคอบ ผู้รับบริการพอใจ ข้าราชการสตรีเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่บริการแก่สตรีไทยมุสลิม ข้าราชการสตรีอ่อนแอไม่เด็ดขาดทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานเสี่ยงภัยได้ ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่หลักเรื่องงานราชการ งานเอกสาร การต้อนรับ งานบริการ ซึ่งเป็นงานในสำนักงานมากกว่างานที่ต้องออกไปปฏิบัติในพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้ข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองออกไปพบประชาชน ประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ แนะนำการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแม่บ้าน ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารได้ พร้อมกับเป็นผู้ตรวจสอบกำกับดูแลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรท้องถิ่น ในด้านอุปสรรคของข้าราชการสตรีฝ่ายปกครองเป็นเรื่องของด้านสตรีระ การไม่ยอมรับจากสังคม อีกทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบทางครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลจึงขอเสนอแนะว่าควรให้ข้าราชการสตรีปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงาน และควรมหาทางให้สังคมยอมรับบทบาทของสตรี รวมทั้งครอบครัวเองก็ต้องช่วยสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสตรีด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ไทยมุสลิม,ความสัมพันธ์ทางสังคม,การกล่อมเกลாதงสังคม

วรรษษา สุริยันยงค์ (2542) 'ศึกษาปัจจัยและกิจกรรมการพัฒนาชุมชนบ้านปิยมิตร 5 ตำบลคลองขวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่า การที่ชุมชนบ้านปิยมิตร 5 พัฒนาอย่างรวดเร็ว มีปัจจัยและกิจกรรมคือ ปัจจัยภายในชุมชน อันได้แก่ ประวัติความเป็นมา ประชากร และทรัพยากร ส่วนปัจจัยภายนอกคือ นโยบายของรัฐ และหน่วยงานที่สนับสนุน ส่วนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนนี้ ได้แก่ การพัฒนาด้านผลิตและรายได้ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย และการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การดำเนินการให้สถานะคนต่างด้าว คือ อดีตโจรจีน คอมมิวนิสต์ที่อาศัยในประเทศไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ความสัมพันธ์ทางสังคม,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

วลัยลักษณ์ บุญปราบ (2543) 'การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้พบว่าในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัจจัยที่สำคัญคือ การมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ นอกจากนี้รัฐบาลและท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาในส่วนของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดแนวทางและมาตรการ และการดำเนินงานที่ดี ส่วนผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น เกิดปัญหาสังคมมีการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างประเทศ และเกิดความเสื่อมด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, สุราษฎร์ธานี, การพัฒนา, การท่องเที่ยว

วิษชุดา กุพานุวัฒน์ (2546) 'การจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้านของชาวบ้าน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้านของชาวบ้านอำเภอ สติงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยการจัดการกลุ่มประมงพื้นบ้านของชาวบ้านจำแนกได้หลายประการได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำและสมาชิก ผู้นำต้องเสียสละ รับผิดชอบ และขยันหมั่นเพียร ด้านเศรษฐกิจได้แก่การขาดแคลนเงินทุน ด้านสภาพแวดล้อมได้แก่ ปัญหามลภาวะทางน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม และปัญหาสัตว์น้ำลดลง ด้านสังคม วัฒนธรรม ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน การปกครอง การศึกษา ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ในด้านกระบวนการกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญหลายประการได้แก่ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก การสาริตและส่งเสริมเครื่องมือทำประมง การสร้างปะการังเทียม งานด้านปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ งานด้านการส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประมง และงานด้านการสนับสนุนการระดมเงินทุนภายในชุมชน ส่วนผลกระทบจากการจัดกิจกรรม ได้แก่ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดอาชีพเสริม ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้มีผู้นำมากขึ้น เกิดเป็นองค์กรท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และด้านสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคใต้, สงขลา, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, การพัฒนา, อาชีพพื้นบ้าน, ประมง

วิชชุตา ให้เจริญ (2544) "การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้พบว่า ชุมชนประมงพื้นบ้านเกาะยาวน้อยเป็นผู้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยมีหลักการสำคัญ คือ ต้องถือว่าการท่องเที่ยวไม่ควรมุ่งหวังรายได้เป็นหลัก แต่ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีการคัดสรรนักท่องเที่ยวที่เคารพต่อธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน พยายามผลักดันให้การประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การท่องเที่ยวเป็นเรื่องเดียวกัน และมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม โดยมีกระบวนการดำเนินงานคือ การวางแผนงาน การจัดสายงาน การดำเนินงาน และการควบคุมการดำเนินงาน กระบวนการดังกล่าวสามารถกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว และคนในชุมชนให้หันมาร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชนตามแนวทางของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของเกาะยาวน้อยจึงเป็นการท่องเที่ยวที่สวนกระแส คือ ไม่หวังผลทางรายได้เป็นสำคัญ แต่ยึดเอาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิถีชุมชนเป็นหลัก โดยความร่วมมือกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับท้องถิ่นเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พังงา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,เศรษฐกิจชุมชน,การท่องเที่ยว

วิจิต นันทสุวรรณ (2545) "หนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากโออิเตถึงสงขลา" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 74-85.

บทความนี้ผู้เขียนบอกว่าการพัฒนาแบบ "หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์" ไม่ได้เริ่มจากการเมืองที่นำแนวทางการพัฒนามาเป็นนโยบายของพรรค แต่เริ่มจากความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดสงขลา และเชียงใหม่กับจังหวัดโออิเตจังหวัดเล็ก ๆบนเกาะคิวู ภาคใต้ของประเทศไทยในฐานะเมืองพี่เมืองน้อง โดยที่จังหวัดโออิเตเป็นต้นแบบของการพัฒนาตามแนวทาง "หนึ่งหมู่บ้าน - หนึ่งผลิตภัณฑ์" ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.2520 โดยที่มีบุคลากรจากสงขลาและเชียงใหม่ไปดูงานและบุคลากรจากโออิเตก็เดินทางมาดูงานเช่นกัน โออิเตได้พัฒนาขึ้นมาจนประสบความสำเร็จ เพราะเขาวิเคราะห์สภาพการณ์พื้นฐาน กำหนดยุทธศาสตร์ และกำหนดยุทธวิธี เขารู้ว่าจังหวัดโออิเตมีประชากรอพยพย้ายออก เขาบอกว่าโออิเตต้องพัฒนาด้านการเกษตร และพบว่าต้องสนับสนุนชุมชนให้เป็นฐานการผลิตที่สำคัญในการดำเนินงาน จึงมีกระบวนการเวทีชาวบ้าน มีโรงเรียนผู้นำ มีกระบวนการสร้างความร่วมมือ และมีการปรับกระบวนการใช้งบประมาณ ผลก็คือโออิเตสามารถพึ่งตนเองได้ใน 58 ชุมชนของเขา ส่วนที่จังหวัดสงขลาได้นำมาประยุกต์ใช้ซึ่งยังไม่แน่ใจว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ผู้เขียน

เสนอว่าควรเข้าใจลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ควรจัดการศักยภาพของตนเองและกำหนดยุทธศาสตร์ของตนเองอย่างจริงจัง โดยมีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง และสร้างกระบวนการเรียนรู้ระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง บนพื้นฐานคน ความรู้และทรัพยากร โดยสร้างความเชื่อมั่น พื้นฟูความสัมพันธ์ แลพัฒนาระบบการจัดการอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,เศรษฐกิจชุมชน,ความสัมพันธ์ทางสังคม, การจัดการทรัพยากร

วินัย สุกใส (2546) 'วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์ (พ.ศ.2472 - 2503)' วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่เกิดขึ้นในบริเวณลุ่มทะเลสาบ โดยกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมก่อนปี พ.ศ.2472 เพื่อเป็นพื้นฐาน แล้ววิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและสังคมจากวรรณกรรมในช่วงเวลาที่ศึกษาพบว่า วรรณกรรมส่วนใหญ่สะท้อนภาพลักษณะการผลิตและผลผลิตของชุมชนชาวนามากกว่าชุมชนเชิงเขา แสดงให้เห็นถึงการผลิตแบบยังชีพที่อาศัยปัจจัยการผลิต จากธรรมชาติเป็นหลักโดยใช้แรงงานคนและสัตว์ใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เหมาะสมแก่การผลิต ปัญหาที่มีคือ การขาดแคลนที่ดินทำมาหากินและโจรผู้ร้ายชุกชุม ผลผลิตที่ได้มีทั้งการแลกเปลี่ยนโดยตรงและซื้อขายโดยมีพ่อค้าคนกลางเป็นตัวเชื่อม ผู้นำท้องถิ่นและผู้ผลิต คือ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น วรรณกรรมได้แสดงให้เห็นว่ารัฐจะต้องให้ความสะดวกในการผลิต และชาวนาชาวสวนต้องเสียภาษีให้รัฐ ซึ่งกลไกรัฐได้พยายามให้ประชาชนยอมรับความสัมพันธ์อันนี้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ และใช้วรรณกรรมเป็นสื่อ สำหรับทัศนคติและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมได้แก่ การให้ความสำคัญกับฐานะที่เกิดจากการมีทรัพย์สินเงินทอง และการให้ความสำคัญกับการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ลุ่มทะเลสาบสงขลา,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, การจัดการทรัพยากร,วรรณกรรมวิเคราะห์

วีระศักดิ์ สุวรรณศักดิ์ (2542) 'การปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำนาข้าวเป็นการเกษตรผสมผสานของชาวบ้าน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาข้าวเป็นการเกษตร

แบบผสมผสานของชาวบ้าน พบว่าเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน คือ พื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม ศักยภาพแวดล้อมชุมชน ผู้นำชุมชน ฯลฯ และปัจจัยภายนอก คือ นโยบายของรัฐ สินเชื่อ บทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ รูปแบบการเกษตรที่ปรับเปลี่ยนได้แก่ การผสมผสานกิจกรรมพืชกับพืช พืชกับพืชกับสัตว์ และพืชกับสัตว์ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวส่งผลให้ เศรษฐกิจระดับครอบครัวดีขึ้น ชุมชนมีงานทำมากขึ้น สังคมครอบครัวสงบสุขมากขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น และระบบนิเวศดีขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ระบบคิดและภูมิปัญญา,การจัดการทรัพยากร,อาชีพพื้นบ้าน,นาข้าว,เกษตรผสมผสาน

ศรันย์ วรานนท์ชุตติ (2544) 'ศึกษาการเลี้ยงหอยนางรมของชาวบ้าน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาการเลี้ยงหอยนางรมของชาวบ้านอำเภอกาญจนดิษฐ์ พบว่า ปัจจัยการเลี้ยงหอยนางรม ผู้ประกอบการเป็นเกษตรกรซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีประสบการณ์ในการเลี้ยงหอยนางรมมานาน สภาพพื้นที่ที่ใช้เป็นโคลนละเอียดสามารถใช้เลี้ยงหอยได้ทุกฤดูกาล และพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับอนุญาตจากกรมประมง แต่ยังมีปัญหาในเรื่องพื้นที่มีจำกัด พันธุ์หอยนางรมได้จากแหล่งธรรมชาติ และซื้อจากผู้เลี้ยงรายอื่น มีปัญหาในเรื่องการขาดพันธุ์หอยนางรม และการจ่ายค่าจ้างแรงงานสูง ในวิธีการเลี้ยงหอยนางรมจึงคำนึงถึงแหล่งอาหารเป็นสำคัญ ใช้เวลาเลี้ยงหอยนางรมมากที่สุด 30 เดือน ในลักษณะที่ให้หอยนางรมติดกับแท่งซีเมนต์สามารถเก็บผลผลิตได้ตลอดปี แต่มีปัญหาเรื่องน้ำเสีย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเรื่องอาหารด้วย ส่วนการตลาดหอยนางรมผู้ซื้อจะเป็นผู้กำหนดราคา เมื่อเก็บผลผลิตมาแล้วต้องจำหน่ายทันที เพราะถ้าเก็บไว้นานเกิน 3 วัน หอยนางรมจะตายเป็นผลให้ต้องจำหน่ายในราคาต่ำ มีการแปรรูปในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือน ผลกระทบจากการเลี้ยงหอยนางรมพบว่า ด้านเศรษฐกิจตลาด การซื้อเป็นลักษณะผูกขาด ผู้ประกอบการขาดเงินลงทุนในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนา ผลต่อความรักความผูกพันและความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภูมิปัญญาท้องถิ่น,อาชีพพื้นบ้าน,ประมง

ศิริรัฐ ชูพร้อม(2544) 'การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่มีการตั้งตลาดกลางผักและผลไม้รัฐถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2534 - 2543)' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่มีการตั้งตลาดกลางผักและผลไม้รัฐถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2534 - 2543) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่สำคัญมี 2 ประการคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในประกอบด้วยประชากร สาธารณูปโภค สังคมวัฒนธรรม ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย การสื่อสาร ภาวะเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาของรัฐ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิตและวิธีการผลิต การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการแลกเปลี่ยนและวิธีการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนกิจกรรมการบริโภคและวิธีการบริโภค ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจได้แก่ ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนา,เศรษฐกิจชุมชน,ผลกระทบจากการพัฒนา

ศุภรัตน์ เหมทานนท์(2543) 'ศึกษาปัจจัยการรวมกลุ่มและการดำเนินงานของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านแพรกหา ตำบลแพรกหา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยการรวมกลุ่มและการดำเนินงานของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านแพรกหา ตำบลแพรกหา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่ามีปัจจัยที่จำแนกได้ 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และปัจจัยด้านโครงการพัฒนาของรัฐ ในด้านการดำเนินงานของกลุ่มจำแนกเป็นการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การจัดซื้อวัตถุดิบ การรับซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การจำหน่าย การรับเงินฝาก และการให้บริการสินเชื่อ ส่วนผลกระทบจากการดำเนินงานของกลุ่ม มีทั้งด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะรายได้และการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งความภาคภูมิใจ ความรักความผูกพันต่อท้องถิ่น ความสามัคคี และการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,ปัจจัย,กลุ่มสตรี,การดำเนินงาน

เศรษฐพงศ์ ดำคง (2544) 'ศึกษาประเพณีที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม ในอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาประเพณีที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม ในอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง พบว่า ในส่วนของประเพณีของชาวไทยพุทธที่มีลักษณะผสมผสานอย่างต่อเนื่อง คือ ประเพณีแต่งงาน การบวช ชิงเปรต ชักพระ ทอดกฐิน สงกรานต์ ลอยกระทง และงานศพ สำหรับประเพณีของชาวไทยอิสลามที่มีลักษณะผสมผสานอย่างต่อเนื่องคือ ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ แต่งาน ถือศีลอด วันฮารีรายอ การเข้าสู่หนัด วันเมาลิด อาซูเราะ และงานศพ ประเพณีที่มีลักษณะผสมผสานมากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,วิถีชีวิต,ความสัมพันธ์ทางสังคม,ประเพณี

สงบ ส่งเมือง และ ชาญนรงค์ เทียงธรรม(2542) "จังหวัดยะลา" สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม13 (6262-6271) กรุงเทพฯ ฯ มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

ยะลา เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทยเป็นจังหวัดเดียวของภาคใต้ที่ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล ยะลาเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาพร้อมกับเมืองปัตตานี แต่มีความเจริญรุ่งเรืองน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะยะลาอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดิน ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ ยะลาเคยเป็นเมืองบริวารของเมืองปัตตานีโดยเป็นหนึ่งใน 7 หัวเมืองของ พระยายะลา (ตวันยะลอ) เป็นเจ้าเมืองคนแรกเมื่อเมื่อนั้นขึ้นตรงกับเมืองสงขลา ต่อมาเมื่อมีกบฏที่ไทรบุรีบรรดา 7 เมืองได้รวมก่อกบฏด้วยทำให้พระยานคร (น้อย) ผู้ดูแลหัวเมืองบักขีได้เข้ามาปราบปรามแล้วแต่งตั้งหลวงสวัสดิภักดีรักษาการแทน ในระยะนี้เองเมืองสงขลาได้แสวงหาผลประโยชน์จากเมืองยะลาโดยเฉพาะการทำเหมืองแร่ดีบุก ครั้นถึงปี พ.ศ.2444 ได้มีการปฏิรูปการปกครองเมืองยะลาจึงเปลี่ยนการปกครองเป็นจังหวัด ปัจจุบันจังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียถึงสองด้าน คือ ทิศตะวันออกติดรัฐเปรัก และทิศตะวันตกติดรัฐเคดาห์ประเทศมาเลเซีย ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนอากาศร้อนชื้นมีฝนตกชุกตลอดปี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามประกอบอาชีพเกษตรกรรม สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ วัดคูหาภิมุข เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่ปางไสยาสน์ หมู่บ้านซาไก น้ำตกธารโต เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ยะลา,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,การพัฒนา

สงบ ส่งเมือง (2542) "จังหวัดพังงา" สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 11 (5332-5342) กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

จังหวัดพังงาตั้งอยู่ทางภาคใต้ชายฝั่งตะวันตกของไทย ในอดีตจังหวัดพังงาประกอบด้วยชุมชนขนาดเล็ก 4 ชุมชน คือ พังงา ตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่ง และคุระบุรี ชุมชนเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเมืองถลาง จนเมื่อพุทธศักราช 2352 พม่าได้เผาทำลายเมืองถลาง จึงมีการรวบรวมผู้คนขึ้นใหม่ จัดตั้งเมืองถลางขึ้นที่พังงา เมื่อภัยคุกคามจากพม่าลดลง จึงให้ย้ายผู้คนจากพังงาไปตั้งเมืองถลางขึ้นใหม่ และยกเมืองพังงาเป็นเมืองโท ต่อมาเมื่อตะกั่วป่าได้ยกฐานะเป็นเมืองโทแทนเมืองพังงาและแยกเมืองพังงากับถลางออกจากตะกั่วป่า เมืองพังงาจึงมีฐานะเป็นเมืองตรี จนกระทั่งเริ่มมีการปฏิรูปการปกครองมณฑลภูเก็ท ในปีพุทธศักราช 2437 จึงมีการแบ่งท้องที่เมืองพังงาออกเป็นอำเภอและตำบล และโอนเมืองตะกั่วทุ่งมาเป็นอำเภอหนึ่งของเมืองพังงา จนถึงพุทธศักราช 2459 พังงามีฐานะเป็นจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนี้ประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อนและลาดชัน มีที่ราบบริเวณชายฝั่งทะเลและหุบเขา พื้นที่ส่วนใหญ่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ มีเทือกเขาภูเก็ทเป็นพรมแดนธรรมชาติ ส่วนทางใต้มีอ่าวและเกาะแก่งที่สวยงามมากมาย สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในจังหวัดนี้จึงมีทั้งถ้ำ ภูเขา น้ำตก เกาะและหาดทราย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานอีกหลายแห่ง ได้แก่ วัดสุวรรณคูหาเขาเขียน ทุ่งตึก และเขาพระนารายณ์ จังหวัดพังงามีแม่น้ำสายสำคัญ 2 สายคือ แม่น้ำพังงา และแม่น้ำตะกั่วป่า ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพประมง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พังงา,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,การพัฒนาชุมชน, การปรับตัว

สงบ ส่งเมือง , สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ และคณะ (2542) "จังหวัดกระบี่" สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1 (69-84) กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

งานชิ้นนี้กล่าวว่าจังหวัดกระบี่ มีชื่อเดิมเรียกว่า เมืองปกาสัย เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ลึกเข้าไปในป่า แล้วต่อมาย้ายออกมาอยู่ริมชายทะเลตรงปากน้ำกระบี่แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นกระบี่ จากหลักฐานการศึกษาทำให้ทราบว่ากระบี่เป็นชุมชนที่มีมนุษยาศัยมาตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการพบโครงกระดูกมนุษย์ที่นับว่าเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย พื้นที่แห่งนี้มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยอดีตกาลเป็นเมืองท่าและแหล่งอุตสาหกรรมผลิตลูกปัดเพื่อส่งออก แต่ความเจริญของชุมชนมีการขาดตอนบางช่วง ทั้งนี้สาเหตุมาจากในช่วงประวัติศาสตร์หนึ่งชุมชนใกล้เคียง มีการหาแร่ แต่กระบี่มีแร่อยู่น้อยมากจึงส่งผลให้กระบี่เป็นเมืองที่ไม่เจริญเท่าที่ควร การปกครองของเมืองกระบี่อยู่ภายใต้ปกครองของเมืองนครศรีธรรมราช ต่อมาทางรัฐบาลต้องการลดอำนาจของเมืองนครศรีธรรมราชจึงตั้งให้จังหวัด

กระบี่ปกครองดูแลตนเอง แต่อยู่ภายใต้การดูแลของมณฑลภูเก็ต สภาพทั่วไปของกระบี่ในปัจจุบันเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตภาคใต้ตอนบนแถบชายฝั่งทะเลตะวันตก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งที่เป็นทะเลและภูเขา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนปาล์ม น้ำมัน ยางพารา และการบริการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,กระบี่,การตั้งถิ่นฐาน,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, การปรับตัว

สถาพร ศรีสังข์ (2542) "วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 10-12.

บทความนี้ผู้เขียนกล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองว่าเป็นแบบแผนของทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลต่อสาระทางการเมืองประกอบด้วยความรู้ ความรู้สึก ความเชื่อและค่านิยมที่มีต่อระบบการเมือง หรือสถาบันทางการเมือง หรือต่อตัวแทนของประชาชน หรือตัวแทนของรัฐ และต่อความรู้สึกที่รู้สึกว่าตัวเองสามารถหรือมีความสำคัญ ในกรณีของสังคมไทยภาคใต้ก่อนการเมืองภาคใต้จะเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยอย่างเช่นปัจจุบัน ศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและการปกครองอยู่ในการครอบครองของกลุ่มศาสนจักร แต่เมื่อศาสนจักรไปผูกติดกับอำนาจของนครหลวงในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายศาสนจักรก็อ่อนแอลง นอกจากนี้ยังมีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่ผู้นำทางศาสนาโดยเฉพาะผู้นำศาสนาอิสลาม ผู้นำทางเศรษฐกิจสังคมและฐานอำนาจ ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ข้าราชการ วัฒนธรรมโจร และนักเลงท้องถิ่น กลุ่มดังกล่าวทำให้ประชาชนถูกครอบงำมาเป็นเวลายาวนานขาดประสบการณ์ต่อเนื่องในการปกครองตนเอง จึงยากต่อการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,ความขัดแย้ง, การพัฒนาการเมือง,การเมืองท้องถิ่น

สมคิด ทองสง , พิเชษฐ แสงทอง และคณะ (2546) "ประวัติศาสตร์ชุมชนบริเวณป่าพรุควนเคร็งในเขตรอยต่อจังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

งานชิ้นนี้พบว่าระหว่างพุทธศตวรรษที่ 22 - 24 สภาพของเคร็งเป็นช่องแคบระหว่างแผ่นดินใหญ่ต่อมาบริเวณช่องแคบถูกปิดกั้นดินเหนียวกลายเป็นที่ราบและทุ่งพรุ การก่อตั้งถิ่นฐานของคนที่นี่ย้อนเวลาไปได้ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หลักฐาน คือ เอกสารทำเนียบข้าราชการเมืองนครศรีธรรมราช พ.ศ.2354 ปัจจัยของการตั้งถิ่นฐานคือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร และการขยายตัวของชุมชนรายรอบ แต่หลังจากนั้นโดดเดี่ยวจากทางราชการสูง ผู้คนที่เข้ามาอาศัยส่วนใหญ่หลบหนีข้าราชการ และภาชีอกรจากภายนอก บทบาทผู้นำตามประเพณี จึงมีอิทธิพลต่อวิถี

วัฒนธรรมของชาวเค็ง ผลผลิตของเค็งที่สำคัญคือ ข้าว ออานาจีเข้ามาเกี่ยวพันกับชีวิตในทุกมิติ ประมาณต้นสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อราชการสามารถเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนได้ ผู้นำทางราชการ จึงเริ่มเป็นคนเดียวกับผู้นำตามประเพณี มีการสืบทอดตำแหน่งผู้นำชุมชนแบบสายตระกูล ในช่วงหลัง พ.ศ.2500 เมื่อการพัฒนาของรัฐทำให้ผลประโยชน์ต่าง ๆ มีมากขึ้น ผู้นำชุมชนจึงต้องมียศเป็น นักเลงโต มีอิทธิพลทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองในเค็งจึงมีใจรัยชุกชุม ที่ดินในเค็งถูกอิทธิพล ของคนในสายตระกูลผู้นำครอบครอง ในขณะที่ชาวบ้านต้องกลายเป็นคนยากจน เพราะไม่มีการรับรองสิทธิ์ จากราชการ เมื่อผนวกกับน้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ สภาพเค็งเริ่มหดแคบ ผลผลิตจากป่าพรุ ลดน้อยลง ผู้คนจึงอพยพออกอย่างมากมายตั้งแต่ พ.ศ.2530 ส่วนผู้ที่ยังคงอยู่คือ ผู้รักถิ่นและสามารถปรับตัวเอง ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,การตั้งถิ่นฐาน

สมคิด รัตนพันธุ์ (2544) "วิถีชีวิตชาวบ้านแถบลุ่มแม่น้ำพุมดวงหลังจากการสร้างเขื่อนรัชชประภา" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้านแถบลุ่มแม่น้ำพุมดวงหลังจากการสร้างเขื่อนรัชชประภา ก่อนการสร้างเขื่อนชาวบ้านที่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ คือ การเกษตร ทำไม้ หาของป่า ล่าสัตว์ ประมง และทำสวนผลไม้แบบสวนผสม (สวนสมรวม) ในเรื่องการเมืองการปกครอง จะใช้หลักการความเป็นพี่เป็นน้องและเครือญาติ มีวัฒนธรรมที่เคร่งครัด การคมนาคม ไปมาหาสู่กับสังคมภายนอกอย่างลำบาก เพราะใช้การคมนาคมทางน้ำ และทางเท้า เท่านั้น การสื่อสารก็ล่าช้ามาก แต่ภายหลังจากการสร้างเขื่อนรัชชประภาเมื่อปี 2530 วิถีชีวิตของ ชาวบ้านได้เปลี่ยนแปลงไป มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมกลายเป็นสังคมเมือง ด้านเศรษฐกิจซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ อาชีพสวนยางพารา รองลงมาสวนผลไม้ และอาชีพประมง ด้านสังคมวัฒนธรรมยังคงเคร่งครัด มีการนับถือเจ้าป่าเจ้าเขา รุกขเทวดา ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมผลกระทบเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เช่น น้ำเสีย ป่าถูกทำลาย ปัจจุบันมีการรณรงค์ ดูแล อนุรักษ์ รักษาสิ่งแวดล้อมกันเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ความสัมพันธ์ทางสังคม,การพัฒนา, ผลกระทบจากการพัฒนา

สมคิด รัตนวงศ์ (2542) 'การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มเกษตรกรในภาคใต้' วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามตัวแปรด้านต่าง ๆ และเพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกรรมการกลุ่มเกษตรกรในภาคใต้ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกรรมการกลุ่มเกษตรกรที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป อาชีพทำนา และการเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีส่วนร่วมมากกว่ากรรมการกลุ่มเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา ส่วนปัญหาที่มีทั้งการขาดเงินทุน ไม่มีค่าตอบแทน เป็นต้น และเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนความรู้โดยการฝึกอบรมหรือ ดูงาน และสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,การมีส่วนร่วม,กลุ่มเกษตรกร,การดำเนินงาน

สมทรง นุ่มนวล(2546) "การเปลี่ยนแปลงของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหลักช้าง" การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานชิ้นนี้ศึกษา "การเปลี่ยนแปลงของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหลักช้าง" พบว่า พื้นที่บริเวณชุมชนแห่งนี้ซึ่งอยู่ในอำเภอฉวางจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นที่ราบลุ่มลาดเทจากเทือกเขาเหมนมี่ลำน้ำมินไหลผ่าน สภาพพื้นที่เดิมเป็นป่ามีกลุ่มคนเชื้อสายจีนได้เดินทางเข้ามาทำการค้าขายทางเรือตามเส้นทางลำน้ำมิน มีการตั้งรกรากอยู่ริมลำน้ำซึ่งติดกับวัดหลักช้าง และมีกลุ่มคนบริเวณใกล้เคียงอพยพเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นชุมชนเรียกว่า "ชุมชนบ้านหลักช้าง" ซึ่งมีความหมาย 2 นัย คือ เป็นสถานที่ไต่ดอนช้างและเป็นสถานที่ล่าช้าง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยเป็นการผลิตเพื่อเลี้ยงตนเอง ภายหลังเมื่อชุมชนมีการขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่ จึงมีสภาพเป็นตลาดเรียกว่า "ตลาดหลักช้าง" ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาการคมนาคมทางบก เมื่อมีการสร้างทางรถไฟ และตั้งสถานีรถไฟ ทำให้ชุมชนอื่นมีความเจริญรวดเร็ว การประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้น สภาพตลาดหลักช้างจึงเริ่มซบเซาลง ผลกระทบ คือ การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในสังคมเริ่มหมดไป ผู้คนที่เคยมาทำการค้าก็อพยพออกไปทำมาหากินที่อื่น ปัจจุบันสภาพชุมชนแห่งนี้ยากต่อการสร้างความเจริญเหมือนอดีต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนาชุมชน,การตั้งถิ่นฐาน,ชาวจีน

สมพร วัฒนกุล(2547) 'ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำสวนของชาวบ้าน ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2546' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ลักษณะการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำสวนของชาวบ้าน ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่ามีปัจจัยจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การศึกษา สุขภาพอนามัย รายได้รายจ่ายสูงขึ้น และค่านิยมที่ต้องการให้บุตรหลานประกอบอาชีพรับราชการ จึงเปลี่ยนจากการทำสวนแบบยังชีพมาทำสวนแบบเชิงเดี่ยวที่มุ่งการค้า โดยปลูกยางพาราและผลไม้ที่มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงหลังปี พ.ศ. 2510 คือการทำสวนแบบเชิงเดี่ยว พึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีหนังสือรับรองสิทธิ์ในที่ดิน การคัดเลือกพันธุ์ที่อาศัยหลักวิชาการ อาศัยแรงงานจากภายนอก มีการพัฒนาแหล่งน้ำ ระบบน้ำประปา ใช้เงินทุนและลดอคติความเชื่อพื้นบ้านในการทำสวน ส่วนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงคือ การที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี การจ้างแรงงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัวน้อยลง และเป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยว สิ่งแวดล้อมเริ่มเสื่อมลง พื้นที่ป่าลดลง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การเปลี่ยนแปลง,วิถีการทำสวน

สมาคมหยาดฝน (2537) "การพังทลายและการฟื้นฟูระบบนิเวศนชายฝั่งทะเล : กรณีจังหวัดตรัง" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 3: 45-68.

บทความเรื่องนี้ได้กล่าวถึงระบบนิเวศนชายฝั่งทะเลตรังว่าป่าชายเลน หญ้าทะเล และปะการังมีความอุดมสมบูรณ์มาก แต่จากการจัดการใช้ประโยชน์ในช่วง 2 ทศวรรษเกิดการทำลายระบบนิเวศนอย่างรุนแรง เพราะการจัดการป่าชายเลนสัมปทานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีการบุกรุกป่าชายเลนทำนาถุ้ง ในขณะที่การประมงได้ทำลายหญ้าทะเลและปะการัง ชุมชนประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลตรังซึ่งแต่เดิมชาวบ้านประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก และทำประมงแบบดั้งเดิม ครั้นเมื่อคนจีนเข้ามาทำธุรกิจส่งออกเปลือกไม้โกงกางก็หันมารับจ้างกันมากขึ้น แต่ต่อมาได้ยุติลงแล้วหันมาประกอบอาชีพประมงอีก ด้วยความสำนึกในความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติว่านำมาซึ่งผลเสียหาย จึงร่วมกันพยายามดำเนินการสร้างสำนึกในการพิทักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล โดยในเวลาต่อมาได้มีโครงการป่าชายเลนชุมชน โครงการอนุรักษ์หญ้าทะเลและน่านน้ำจับปลา โครงการอนุรักษ์เต่าทะเลและปลาพะยูน ภายหลังกการอนุรักษ์ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ มีการกระจายรายได้ มีกระบวนการประชาธิปไตยระดับชุมชนเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ และเกิดการตอบสนองเชิงนโยบาย จนเป็นที่หวังได้ว่าเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาคน พัฒนาองค์กร พัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ตรัง,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,ปายายเลน,การจัดการทรัพยากร,การเรียนรู้ของชุมชน

สัญญา ศรีคงทอง (2546) 'ศึกษากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชุมชนสทิงหม้อ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตั้งแต่สมัยเรือเมล์ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2465 - 2546)' วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัย ลักษณะการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชุมชนสทิงหม้อ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตั้งแต่สมัยเรือเมล์ถึงปัจจุบัน พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่สำคัญมี 7 ประการคือ ประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณูปโภค พื้นฐาน สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยีและเครื่องมือเครื่องใช้ ภาวะเศรษฐกิจ และหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในด้านลักษณะการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิตและวิธีการผลิต การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการจำหน่ายจ่ายแจกและวิธีการจำหน่ายจ่ายแจก การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการบริโภคและวิธีการบริโภค ส่วนผลกระทบได้แก่ ด้านฐานะทางเศรษฐกิจที่มีทั้งรายได้และรายจ่ายที่สูงขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม เห็นได้จากการเคลื่อนย้ายแรงงาน การพึ่งพาชุมชนภายนอกมากขึ้น ในด้านสิ่งแวดล้อมนอกจากมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ดีขึ้น ส่วนหนึ่งก็ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงไปด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การเปลี่ยนแปลง,เศรษฐกิจชุมชน

สารูป ฤทธิ์ฐู (2538) "เศรษฐกิจการเมืองรอบอ่าวบ้านดอน พ. ศ.2439 - 2476" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2:**

บทความชิ้นนี้ผู้เขียนได้นำเสนอสภาพแวดล้อมของดินแดนรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อให้เห็นว่า เป็นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แร่ธาตุ ป่าไม้ ของป่า รังนกนางแอ่น ฯลฯ ผลประโยชน์ดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายแย่งชิงกัน ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจึงเป็นตัวชี้้นำการเมืองในสมัยการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล ในช่วง พ.ศ.2439 - 2476 กล่าวคือ ทางฝ่ายกรุงเทพ ฯ ได้ตั้งอำนาจการปกครองหัวเมืองเพื่อ ทำนุบำรุงการค้าและเพื่อควบคุมเมืองใหญ่ไว้ในอำนาจ อีกทั้งอนุญาตให้บริษัทต่างประเทศเข้ามาเป็นตัวแทนการค้าและดำเนินธุรกิจของรัฐบาล เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจหัวเมือง เมืองสำคัญทางภาคใต้ที่ถูกกรุงเทพ ฯ ดำเนินการดังกล่าว ได้แก่ เมืองระนอง ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา เมืองเหล่านี้ล้วนมีความขัดแย้งกัน และไม่พึงพอใจกรุงเทพ ฯ แต่ก็ไม่สามารถตอบโต้ได้ ใด ๆ ได้มากนัก กรณีของสุราษฎร์ธานี นอกจากถูกลดบทบาทแล้ว บริษัท

พ่อท่านศิลาสยามจำกัดสินใช้ที่รัชกาลที่ 6 มอบหมายให้เจ้าพระยายมราช (ปั้น) จัดตั้งขึ้นเพื่อลงทุนพระราชทรัพย์ไว้ในแผ่นดินและยับยั้งบริษัทต่างประเทศ ซึ่งขาดทุนมหาศาลได้กลายเป็นเขตพื้นที่มีปัญหาต่อชาวบ้านที่ทำมาหากินมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,ความสัมพันธ์ทางการเมือง,การจัดการทรัพยากร

สาโรช เนติธรรมกุล (2546) "ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ศึกษากรณีบ้านปากกะเดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" สำนักงานสภาพัฒนาการวิจัย

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาบริบทชุมชน สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านปากกะเดะเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนซึ่งอพยพมาจากเกาะไหหลำตั้งชุมชนอยู่ที่ริม 2 ฝั่งปากคลองกะเดะ ชาวบ้านมีอาชีพการประมง และรับราชการ เริ่มอพยพตั้งชุมชนเมื่อ ปี พ.ศ.2378 เมื่อมีผู้อพยพเข้ามาเรื่อย ๆ ชุมชนขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่ และเริ่มขาดแคลนทรัพยากร จึงมีบางส่วนอพยพออกจากหมู่บ้าน แต่เมื่อมีการทำการประมงหอยนางรมและเลี้ยงกุ้งชุมชนได้มีผู้เข้ามาทำมาหากินมากขึ้น แต่เมื่อปี พ.ศ.2541 ชุมชนเริ่มประสบปัญหาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด การไม่มีพื้นที่ทำมาหากิน เป็นต้น ประชาชนจึงพยายามรวมกลุ่มกันนำเอาปัญหามาดำเนินการแก้ไขโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ชาวบ้านในชุมชน โรงเรียน และภาครัฐบาล การดำเนินการเป็นไปด้วยดี โดยที่ทุกกลุ่มต่างตระหนักว่าหากไม่หาทางแก้ไขวิสาหกิจชุมชนที่กำลังดำเนินการ คือ การเลี้ยงหอยนางรม หอยแครง และประมงชายฝั่ง จะมีปัญหาเพิ่มขึ้น และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการแปรรูปอาหารทะเลจะมีปัญหาอีก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม,เศรษฐกิจชุมชน

สิรินุช บุญช่วย (2536) 'การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า วัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านหลังจากมีการสร้างสะพานติณสูลานนท์ได้แก่ วัฒนธรรมด้านอาชีพ โดยส่วนใหญ่แล้วชุมชนแห่งนี้มีอาชีพเดิม คือ อาชีพประมงชายฝั่ง ทำสวนผลไม้ ทอผ้า การทำเบี่ยงและอิฐดินเผา แต่หลังจากการก่อสร้างสะพานติณสูลานนท์แล้วอาชีพที่เลิกทำคือ อาชีพทำกระเบี่ยงและอิฐเผา และมีอาชีพอื่นเพิ่มขึ้น คือ อาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง วัฒนธรรม

ด้านความเชื่อและศาสนาโดยรวมแล้วชุมชนมีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ บรรพบุรุษ ความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเครื่องรางของขลัง ฯลฯ วัฒนธรรมด้านคมนาคมก่อนการเปลี่ยนแปลง ยานพาหนะที่ใช้ คือ รถเข็น จักรยาน และการเดินเท้า ต่อมาเริ่มมีการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น วัฒนธรรมด้านการบริโภคก่อนการเปลี่ยนแปลง เคยบริโภคกันแบบเรียบง่าย ปัจจุบันมีการนิยมบริโภคอาหารนอกบ้านสูงขึ้น วัฒนธรรมด้านระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่เคยให้ความช่วยเหลือแบ่งปันเปลี่ยนเป็นค้าขายแบบธุรกิจมากขึ้น วัฒนธรรมด้านศิลปกรรมส่วนใหญ่ได้สื่อผ่านงานทางด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรมและด้านหัตถกรรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงมีการรับ วัฒนธรรมด้านศิลปกรรมจากภายนอกชุมชนมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

สิริพร พงศ์พิพัฒน์พันธุ์ (2541) 'ผลงานด้านพระพุทธศาสนาของพระธรรมปัญญาบดี (เพียร อุตฺตโม) วัดคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษาผลงานด้านศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนสมบัติ และศาสนพิธี ทำให้ทราบว่าผลงานของท่านเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาและเป็นคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดอื่น ๆ ในภาค 18 ทั้งนี้เพราะว่าท่านได้ส่งเสริมการศึกษาทางพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรแก่เยาวชน ออมรมสั่งสอนและเผยแพร่ศาสนธรรมแก่บุคคลทั่วไป ส่งเสริมสวัสดิการแก่พระภิกษุสงฆ์ภายในวัด ปกครองดูแลพระภิกษุสงฆ์สามเณรในภาค 18 และวางระเบียบกติกาสงฆ์จังหวัดพัทลุง นอกจากนั้นได้สร้างศาสนสถาน การบูรณะ ศาสนสถานและศาสนวัตถุ การส่งเสริมการประกอบศาสนพิธีของพระภิกษุสามเณรและส่งเสริมการปฏิบัติศาสนพิธีของชาวบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,ประวัติชีวิต,พุทธศาสนา

สุขสวัสดิ์ มณีโชติ (2547) 'ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลไทรทอง อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของประชาชน ตำบลไทรทอง อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สภาพปัญหาของป่าชุมชนในอำเภอชัยบุรี ได้แก่ ประชาชนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนระหว่างประชาชนกับประชาชนและประชาชนกับรัฐ ขาดการร่วมประชุมในการจัดการป่าชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการป่า

ชุมชนตามกระบวนการการสร้างอนาคตร่วมกัน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการป่าชุมชน ขาดการร่วมคิดและตัดสินใจในการจัดการป่าชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในการจัดการป่าชุมชนน้อย และขาดการร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามแผนที่วางไว้ จากสภาพปัญหาดังกล่าวมีการปรับปรุงยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนโดยมีขั้นตอนคือ ศึกษาปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของประชาชน พัฒนายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของประชาชนและดำเนินการทดลองใช้ยุทธศาสตร์ จากการพัฒนายุทธศาสตร์ทำให้บุคลากรในเขตป่าชุมชนที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันมากขึ้นจึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและเป็นการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สุราษฎร์ธานี,การพัฒนาชุมชน,การจัดการทรัพยากรป่าชุมชน,การมีส่วนร่วม

สุชาติ อินกล้า(2547) 'สภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดตรัง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลแถบชายฝั่งตรังและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลนอกชายฝั่งทะเลตรัง พบว่าสถานที่ตั้งอยู่ไม่ไกลเมืองระดับอำเภอและจังหวัด มีจุดเด่นด้านภูมิทัศน์ธรรมชาติ ชายหาดที่สวยงาม มีอากาศเย็นสบาย ด้านพืชพรรณธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าชายหาดและนกนานาชนิด มีการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนแนวทางการพัฒนาต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลรักษาความสะอาด และการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีการบริหารจัดการและมีแผนการจัดการอย่างชัดเจน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวแถบชายฝั่งทะเล มีเกาะต่าง ๆ และแนวปะการังที่สวยงาม มีความหลากหลายทางธรรมชาติ รวมทั้งมีการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี การพัฒนาจึงอยู่ที่การบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีองค์กรเพื่อควบคุมดูแลการดำเนินการ การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ รวมทั้งให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ตรัง,การพัฒนาการท่องเที่ยว,แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

สุนีย์ บุญกำเนิด (2541) 'การจัดทรัพยากรประมงของชุมชนประมงขนาดเล็ก : กรณีศึกษาชุมชนแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบกิจกรรมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการประมงและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดการ ปัจจัยทางกายภาพและสังคมของชุมชน และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการประมง รวมทั้งศึกษาปัจจัยแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการทรัพยากรประมง พบว่าการก่อตัวเพื่อจัดการทรัพยากรประมงของชุมชน กิดจากความเดือดร้อนในการทำประมงชายฝั่งขนาดเล็ก การลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ น้ำเสียจากนาุ้งและโรงงานอุตสาหกรรม และการใช้เครื่องมืออวนรุนซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผิดกฎหมาย ชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแกนนำสร้างแผนแม่บทในการแก้ปัญหา โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ และความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเกิดจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร ปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการพึ่งพาทรัพยากรประมงของชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานภาครัฐบาล บทบาทที่เกื้อหนุนขององค์กรเอกชน ความเอาใจใส่ของสื่อมวลชน และบทบาทของนักวิชาการด้านการศึกษาวิจัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การจัดการทรัพยากร,ประมงพื้นบ้าน

สุเทพ การะภรณ์ (2543) "สถานภาพงานวิจัยทางไทยคดีศึกษาภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 3: 88-95.

บทความนี้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าระหว่าง พ.ศ.2530 - 2539 มีวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 143 เรื่อง จำแนกเป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ 30 เรื่อง ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ 113 เรื่อง งานวิจัยใช้แหล่งข้อมูลเอกสาร 9 เรื่อง ใช้แหล่งข้อมูลภาคสนาม 134 เรื่อง สำหรับประเด็นในการวิจัย พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับ โลกทรรศน์ ค่านิยม - คตินิยม จริยธรรม - คติธรรม ความเชื่อ - พิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม วิเคราะห์วรรณกรรม ความพึงพอใจ การรักษาโรค การผลิต การละเล่น - การแสดง ชีวิตและผลงานบุคคล ลักษณะและคุณค่า ความรู้และทัศนคติ ปัจจัยหรือมูลเหตุ การดำเนินงาน บทบาทของกลุ่มชน การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ประวัติความเป็นมาและเรื่องราว - เนื้อความ สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจในการวิจัยได้แก่ วรรณกรรมการละเล่นกีฬาพื้นบ้าน หัตถกรรม อาหารและการบริโภค ที่อยู่อาศัยและสถานที่ การรักษาแบบพื้นบ้านและสมุนไพร อาชีพ ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ จิตกรรม

ประติมากรรม สถาปัตยกรรม กลุ่มคนและองค์กร สำหรับประเด็นที่ศึกษาเป็นอันดับ 1 คือ ประเด็น วัฒนธรรม รองลงมา คือ ความเชื่อ พิธีกรรมและวิถีการ - การดำเนินการ อันดับที่ 3 คือ ประเพณี และ บทบาทกลุ่มชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,การพัฒนา,การอนุรักษ์วัฒนธรรม,วรรณกรรม, การศึกษาสถานภาพ

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2535-2536) "ข้อจำกัดและปัจจัยทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาชุมชนรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 55-66.

บทความนี้ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนรอบลุ่มทะเลสาบสงขลาว่าเป็นชุมชนเกษตรกรรมมาตั้งแต่สมัยอดีตสมัยไตรห้วงศ์ คือนับแต่รัชกาลที่ 5 ย้อนหลังไปสู่อดีต วิถีชีวิตวัฒนธรรมภายในชุมชนเป็นแบบดั้งเดิมมีความแข็งแกร่ง วัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาผสมผสานแต่ไม่สามารถมีอิทธิพลแต่อย่างใด ในสมัยการไปมาค้าขายโดยใช้เรือเมล์ คือช่วงหลังสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมาแต่ไม่ถึง 1 ศตวรรษ ชุมชนแถบนี้ได้ใช้เรือยนต์มากขึ้น ทำให้การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นไปอย่างกว้างขวาง แต่อิทธิพลจากภายนอกก็ได้เข้ามาล้ากรายมากขึ้น ส่วนในสมัยต่อมา คือช่วงทิ้งทะเลลิ้มพาย คือสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สภาพทั่วไปของสังคมและวัฒนธรรมบริเวณรอบลุ่มทะเลสาบสงขลาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อิทธิพลจากภายนอกถาโถมเข้ามาจนยากแก่การตั้งรับ ชาวบ้านออกไปขายแรงงาน รับจ้าง การบริโภคของชาวบ้านไม่ต่างจากเมือง จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นปัจจัยหลักเสื่อมโทรมลง ทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมถูกแทรกซ้อนจากภายนอกจนยากแก่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ ผู้เขียนบทความเสนอในตอนท้ายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนรอบทะเลสาบสงขลาว่าควรให้ความสำคัญกับการสร้างอุตสาหกรรมเกษตรโดยใช้แรงงานของท้องถิ่น ควรพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในวิธีการจัดการ และควรปลูกเร้าให้คนมีการอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเดิม อีกทั้งควรกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ลุ่มทะเลสาบสงขลา,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, พลวัตวัฒนธรรม,ท้องถิ่นศึกษา

สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2542) "โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมทางเมืองและการปกครองในภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 2: 26-33.

บทความชิ้นนี้ผู้เขียนได้สะท้อนว่า ในการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้ของอาณาจักรโบราณ เช่น

ตามพรลิงค์ ผู้ครองนครใช้กุศโลบายเอาศาสนจักรเป็นเครื่องจรรโลงอาณาจักร โดยเจตนาให้พระบรมธาตุเจดีย์ และพระบรมสารีริกธาตุ รวมทั้งศาสนวัตถุอื่น ๆ เป็นศูนย์รวมศรัทธาแห่งอาณาจักรแล้วใช้ศาสนธรรม พิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนประเพณีอันเนื่องด้วยศาสนาเป็นเครื่องขัดเกลา เป็นปัจจัยในการสร้างจิตนิสัย ค่านิยม และโลกทรรศน์นานาประการ จึงพบวรรณกรรมของภาคใต้ทั้งมุขปาฐะและลายลักษณ์ล้วนมีสาระเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อโครงสร้างด้านการปกครองระหว่างนครศรีธรรมราชกับอยุธยาดำเนินไปทั้ง ๆ ที่เริ่มด้วยการผูกมิตรเป็นเกลอ แต่ก็ต้องปรับเปลี่ยนเป็นการใช้อำนาจต่อกัน ยิ่งเมื่อถึงกรุงรัตนโกสินทร์สถานการณ์เมืองการปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะการรวมชาติไทย การควบคุมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ก็ยิ่งหนักแน่นขึ้นกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างเจ้านาย ผู้ปกครองกับประชาชน ทั้งผู้ปกครองและประชาชนมีลักษณะของการต่อต้านเป็นลักษณะอัตโนมัติต่อกันในระดับสูง เมื่อมาถึงวันนี้ ระบบการปกครองในรูปแบบของรัฐธรรมนูญหรือระเบียบกฎหมายจึงเป็นระบบที่เลื่อนลอย ซึ่งไกลจากความเป็นจริงในภาคใต้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,การเมืองการปกครอง,พลวัตวัฒนธรรม,ศาสนากับการเมือง

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2542) "อาชีวะและเศรษฐกิจของภาคใต้" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 18 (8904-8929) กรุงเทพฯ ฯ มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

อาชีพหลักดั้งเดิมของชาวภาคใต้ คือ การทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้ หาของป่าและการประมง ส่วนใหญ่ทำเพื่อกินกันในครอบครัวต่อมาจึงเกิดอาชีพเสริมและอาชีพรองขึ้น เช่น การปลูกล้วย การรับจ้าง การก่อสร้าง ภาคใต้ของไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าภาคอื่นอันเนื่องมาจากมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์อาชีพที่ทำกันส่วนมากและมีผลกระทบต่อขยายตัวหรือลดลงของเศรษฐกิจ คือ การทำสวนผลไม้ ทางการประมง การทำเหมืองแร่ การทำสวนมะพร้าว การทำสวนกาแฟ การทำสวนปาล์ม น้ำมัน การทำนาทุ้ง และธุรกิจการท่องเที่ยว สำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมอย่างมากทั้งในทางที่ดีและไม่ดี สำหรับปัญหาพื้นฐานของการประกอบอาชีพของชาวภาคใต้ที่สำคัญ คือ โครงสร้างของอาชีพมีฐานะค่อนข้างแคบ โครงสร้างพื้นฐานทางอาชีพพัฒนาค่อนข้างช้า ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินมีจำกัด ปัญหาประชากรและการกระจายรายได้เหลื่อมล้ำกันมากจนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมที่ไม่สงบและความปลอดภัย เช่น ใจผู้ร้ายและผู้ก่อการร้าย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร,อาชีพพื้นบ้าน,การท่องเที่ยว

สุธี สังข์หิรัญ (2542) 'การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนคุซุด ตำบลคูคุดอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่สำคัญมี 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายในประกอบด้วย 1) ประชากร เช่น ประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น การศึกษาสูงขึ้น 2) ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดินเสื่อมคุณภาพลง เป็นต้น 3) สาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า เป็นต้น 4) สังคมและวัฒนธรรมชุมชน เช่น การเกิดกลุ่มองค์กรชาวบ้าน การลดจำนวนบุคคลวัยทำงานในครอบครัว เป็นต้น และปัจจัยภายนอก เช่น การเสื่อมความนิยมที่สะดวกขึ้น ภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เป็นต้น สำหรับลักษณะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิตและวิธีการผลิต การเปลี่ยนแปลง กิจกรรมการบริโภคและวิธีการบริโภค ส่วนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายสูงขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้น การพึ่งพาท่าภายนอกมากขึ้น เป็นต้น และด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง และทำให้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสะดวกขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ, วัฒนธรรมชุมชน

สุนทร สว่างมาลี (2539) 'การจัดการป่าชุมชนในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล' วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจำแนกประเภทของป่าชุมชน การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ การใช้ประโยชน์และการบำรุงรักษาป่าชุมชน โดยจำแนกเป็นป่าชุมชนของสมาชิกนิคมบ้านเขาไกร หมู่ที่ 6 ตำบลควนกาหลง อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล มีป่าสงวนนิคม ๖ ป่าต้นน้ำตกสายใจ โดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาป่า ร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับในการดูแลรักษาป่า ส่วนการจัดการป่าชุมชนของสมาชิกนิคมบ้านผิงป่าส้ม 8 ในตำบลเดียวกัน มีป่าสงวนนิคม ๖ และป่ากันชน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน และร่างกฎระเบียบในการดูแลรักษาป่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าที่เป็นน้ำตกมาทำประปาหมู่บ้าน การหาของป่า แต่มีปัญหาขัดแย้งในเรื่องอาณาเขตของป่ากันชน และการอ้างสิทธิในการครอบครองของสมาชิกบางครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สตูล,นิคมสร้างตนเอง,ป่าชุมชน,ป่ากันชน, การจัดการทรัพยากร

สุนันท์ อินทนิล (2544) 'วิถีชีวิตของชาวชุมชนน่าน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในสมัยรัตนโกสินทร์' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมในกรุงรัตนโกสินทร์ มาถึงปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์มีการตั้งถิ่นฐานประมาณ 500 ครอบครัว จะตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบและใกล้แหล่งลำคลอง และมีการตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นตามแนวเส้นทางคมนาคมทางบกมากหลังจากสร้างทางรถไฟและทางหลวงแผ่นดิน ด้านเศรษฐกิจชาวบ้านส่วนมากจะมีอาชีพหลักคือทำนา มีอาชีพหัตถกรรมและอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเริ่มตั้งแต่ คนจีนเข้ามาทำเหมืองแร่ มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายเป็นระบบมากขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งขึ้น ตำแหน่งมักจะมีการสืบทอดให้ทายาท ทำให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 มีการแบ่งเขตการปกครอง การคมนาคมทางบกจะทุรกันดารมาก ทำให้มีการสัญจรด้วยเรือเป็นหลัก เมื่อปี พ.ศ.2466 ได้สร้างทางรถไฟ และเริ่มลาดยางถนนสายหลัก และเริ่มมีโรงเรียนในระบบการศึกษาของรัฐเมื่อปี พ.ศ.2459 ประชาชนทั้งหลายมีการนับถือศาสนาพุทธ ยึดถือประเพณี พิธีกรรมความเชื่อทั้งแบบไทยและจีน มีความเชื่อด้านไสยศาสตร์ นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,วัฒนธรรมชุมชน,การตั้งถิ่นฐาน

สุพร จุลทอง (2540) 'บทบาทในการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ระดับบทบาทในการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ ที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาทางคณะสงฆ์ สมณศักดิ์ พระสังฆาธิการ และสถานที่ตั้งของวัด เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาของพระสงฆ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบทบาทในการพัฒนาสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบบทบาทตามตัวแปรอิสระในเรื่องอายุ ปรากฏว่าพระสงฆ์ที่มีอายุ 34 ปีขึ้นไป มีบทบาทในการพัฒนาสังคมสูงกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุน้อยกว่า 34 ปี ส่วนพระสงฆ์ที่มีอายุพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป มีบทบาทในการพัฒนาสังคมสูงกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุพรรษา 5 - 9 พรรษาขึ้นไป ส่วนพระสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมสูงกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีสมณศักดิ์ ส่วนพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งพระสังฆาธิการ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมสูงกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

พระสังฆาธิการ ทางด้านปัญหาในการพัฒนา พระสงฆ์ขาดงบประมาณจัดสร้างและพัฒนาอาคาร สนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ และพระสงฆ์ไม่ตื่นตัวในงานสังคมสงเคราะห์ สำหรับ ข้อเสนอแนะนั้นอยากให้นักวิจัยที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนจัดงบประมาณให้มากขึ้น บูรณะ ซ่อมแซมที่เป็นถาวรวัตถุ ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนธรรมแก่พระภิกษุ สามเณร เร่งให้การศึกษาธรรม ที่เป็นแก่นแท้พระพุทธศาสนาให้มากที่สุด ให้มีการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทเป็นประจำสม่ำเสมอ จัดบสร้างหอสมุดวัด ให้การสงเคราะห์และอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และตั้งกองทุนเพื่อการ สงเคราะห์ด้านการศึกษาแก่เด็กยากจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนา,บทบาทพระสงฆ์

สุมนา มุนินโท (2539) 'ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนในจังหวัด สงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนในจังหวัด สงขลา คือปัจจัยเกี่ยวกับตัวเด็กได้แก่ ระดับการศึกษา ทักษะคิดต่อเรื่องเพศ ทักษะคิดต่อเรื่องชายและ หญิง และการนิยมความรุนแรง ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และวิธีการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ กลุ่มเพื่อน และแหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องเพศ กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนมากที่สุด ซึ่งมีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ทางเพศในกลุ่มโดยเรียนรู้มาจากสื่อลามกอนาจารต่าง ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,เพศวิถี

สุรชาติ เพชรแก้ว (2540) 'แนวทางการจัดพื้นที่ป่าชายเลนในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี' วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ศักยภาพที่ดิน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรดินและป่าไม้ชายเลน เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการ ทรัพยากรที่ดินที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ศึกษา พบการเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์ที่ดินที่เพิ่ม จำนวนมากขึ้นจากกิจกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน เพราะ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมตามศักยภาพที่ดินสำหรับเป็นพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุด ในด้านโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของทรัพยากรดินและป่าไม้ของป่าชายเลน ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นดินเหนียวและ เป็นดินเหนียวและดินเป็นดินเหนียวถึงดินร่วนเหนียวปนทราย พันธุ์ไม้ป่าชายเลนมี โกงกางใบเล็ก ตาตุ่มทะเล ถั่วขาว แสมขาวและแสมดำ แนวทางการจัดทรัพยากรที่ดินมี 3 แนวทางคือ ใช้พื้นที่

เพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำมากที่สุด ใช้ที่ดินแบบผสมผสาน และเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเพียงอย่างเดียว จึงจำเป็นต้องนำมาตรการที่เหมาะสมมาเข้าร่วมในการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นไปได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ปัตตานี,ป่าชายเลน,ทรัพยากรธรรมชาติ,การจัดการ

สุรางค์ เกษตรสมบูรณ์ (2539) 'สภาพการผลิต และผลกระทบจากการผลิตหัตถกรรมที่ศูนย์ศิลปหัตถกรรม ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการผลิตและผลกระทบจากการผลิตหัตถกรรม ผลการศึกษาพบว่า ศูนย์ศิลปหัตถกรรมแห่งนี้มีสมาชิก 333 คน กระจายตัวอยู่ใน 8 หมู่บ้าน มีการผลิตหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว ในด้านเพศของผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี ส่วนใหญ่ผู้ผลิตมีระดับการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา การผลิตหัตถกรรมชาวบ้านยึดเป็นอาชีพรองส่วนอาชีพหลักคือการทำนา การผลิตหัตถกรรมชาวบ้านจะทำงานเป็นครอบครัวโดยคนในครอบครัวจะช่วยกันสอนและถ่ายทอดให้ลูกหลานจนเกิดความชำนาญ ทางด้านวัสดุที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ซื้อมาจากภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เกิดปัญหาด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ สำหรับทุนที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัวและกู้จากศูนย์ หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ที่ศูนย์แห่งนี้ผลิตภัณฑ์ที่ชาวบ้านผลิตมี 3 ประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นเครื่องประดับผลิตภัณฑ์เหล่านี้ส่งไปขายยังตลาดในประเทศและต่างประเทศโดยศูนย์ ฯ เป็นผู้จัดการด้านตลาด ส่วนผลกระทบจากการผลิตหัตถกรรมมีหลายประการ คือ ผลกระทบต่อผู้ผลิต เช่น สุขภาพร่างกายเสื่อมลง เพราะชาวบ้านต้องใช้ฝีมือในการทำไม่มีเครื่องทุ่นแรงช่วย แต่การผลิตหัตถกรรมก็ส่งผลดีต่อครอบครัว คือ ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น ความรู้ผูกพันในครอบครัวดีขึ้น และยังส่งผลดีต่อชุมชนและสังคม คือ การอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านและชุมชนอื่นส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,พัทลุง,หัตถกรรม,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

เสาวนีย์ ดำนิล (2546) 'ศึกษาการจัดการกิจกรรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านร้อนพัฒนา ตำบลตันหวงมัส อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยการจัดการกิจการกลุ่มกระบวนการจัดการกลุ่ม ผลกระทบจากการจัดการกลุ่มโดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสารและวิธีวิจัยข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการกิจการกลุ่มประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ ปัจจัยด้านผู้นำและสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยด้านโครงสร้างกลุ่ม ปัจจัยด้านทุนและทรัพยากร ทั้ง 4 ประการนี้ เป็นสิ่งสำคัญขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้ ทางด้านกระบวนการจัดการกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมได้มีกระบวนการจัดการกิจการกลุ่มอย่างเป็นขั้นตอนคือ ขั้นตอนศึกษาปัญหาและความต้องการโดยสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันศึกษาปัญหาที่ประสบอยู่และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นวางแผนคณะกรรมการบริหารกลุ่มและสมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนโดยการกำหนดให้มีกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ขึ้นปฏิบัติงานสมาชิกในกลุ่มได้มีการปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ และขั้นการประเมินผลและติดตามผล จะมีการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรมทั้งในขณะปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงาน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการจัดการ กิจการกลุ่มดังกล่าวส่งผลให้การจัดการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้า ส่วนทางด้านผลกระทบการจัดการกิจการกลุ่มส่งผลกระทบ 3 ด้านด้วยกัน คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากผลการจัดการกิจการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทำให้สมาชิกกลุ่มและชาวบ้านในชุมชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความผูกพัน มีความรัก มีความสามัคคี และมีความเอื้ออาทรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกและชาวบ้านในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความสุขสบายขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นราธิวาส,การพัฒนา,เศรษฐกิจชุมชน,สิ่งแวดล้อม,ผลกระทบจากการพัฒนา

เสาวภา ชลรัตน์ (2540) 'การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนแออัด : กรณีศึกษาในเขตเทศบาลนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนแออัดในระดับครัวเรือน และการมีส่วนร่วมของครัวเรือนในกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพ รายได้ของครัวเรือน และการรับรู้ข่าวสารสิ่งแวดล้อม กับการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมของครัวเรือนในกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 2 กรณี ทั้งการซ่อมแซมถนนและทางดิน การร่วมขุดลอกคลองและที่ลุ่ม การร่วมประชุมหรือเสนอแนะต่อกรรมการชุมชน และการร่วมงานบุญ

งานประเพณีของเพื่อนบ้าน รวมทั้งระยะเวลาที่นำมูลฝอยจากบ้านออกไปทิ้ง การนำของเก่าที่คัดแยกไปขายหรือให้แก่ผู้ต้องการ วิธีการกำจัดเศษอาหาร ลักษณะการใช้ส้วมในครัวเรือน น้ำดื่มหลัก การใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน การใช้เชื้อเพลิงหุงต้ม การคัดแยกมูลฝอย การมีถังมูลฝอย การปลูกต้นไม้และไม้ประดับ การรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในบ้าน และพบว่าแหล่งข่าวสารสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมีทั้งสื่อบุคคล และสื่อมวลชน คือ กรรมการชุมชน โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,ชุมชนแออัด,การจัดการสิ่งแวดล้อม, การมีส่วนร่วม

โสพิศ โปธิสุวรรณ (2543) 'การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการทำสวนพลูปากหรามกับพลูวังโหล จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการทำสวนพลูปากหรามกับพลูวังโหล จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการทำสวนพลู ปากหรามกับสวนพลูวังโหล มีความแตกต่างกันในเรื่องระยะเวลาในการใช้พื้นที่ปลูก การทอนค่างพลู แนวคิดในการพัฒนาการทำสวนพลู การใช้แรงงานในการเก็บผลผลิต การใช้อุปกรณ์ในการเก็บพลู และการเลือกปุ๋ยที่นำมาใช้ในสวนพลู ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและราคาพลู กล่าวคือ พลูวังโหลมีคุณภาพและราคาสูงกว่า มีผู้บริโภคมากกว่า มีแนวโน้มขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น ต่างจากพลูปากหรามที่มีแนวโน้มลดลง ส่วนเรื่อง อื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีลักษณะอย่างเดียวกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,ทรัพยากร,การจัดการทรัพยากร ,เศรษฐกิจชุมชน,อาชีพพื้นบ้าน

อนุสรณ์ อุณโณ และคณะ (2544) "กระบวนการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยระดับรากหญ้า : ประชาคมท้องถิ่นสุขสำราญ" สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้ศึกษาบริบทชุมชนพบว่า ท้องถิ่นสุขสำราญเป็นชุมชนที่ชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธอพยพเข้ามาอยู่อาศัยร่วมกันอย่างปกติสุข แต่ต่อมาชุมชนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ และการลักลอบเข้ามาทำการประมงในเขต 3,000 เมตร ซึ่งทำให้สัตว์น้ำลดลง ชาวบ้านได้รวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีปัจจัยที่ทำให้การรวมกลุ่มขาดประสิทธิภาพ เช่น ตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อรอรับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐแต่ไม่ได้ดำเนินงานอย่างจริงจัง ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมิได้ประสานความร่วมมือกัน และ

แกนนำของกลุ่มต่างๆ มีความขัดแย้งกัน เมื่อโครงการวิจัย "กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยระดับรากหญ้าประชาคมท้องถิ่นสุพรรณบุรี" เข้ามาดำเนินการได้จัดเวทีประชาคมท้องถิ่นสุพรรณบุรี 2 ครั้ง โดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มต่างๆ ในกิ่งอำเภอสุพรรณบุรี เพื่อแก้ปัญหาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนร่วมกัน ทำให้ได้ข้อสรุปการดำเนินงานในรูปแบบปฏิบัติการ 3 แผนงาน คือ การปลูกสร้างจิตสำนึก การแก้ไขปัญหาป่าไม้และที่ดินของเกษตรกร และการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรชายฝั่งของกลุ่มประมง ซึ่งต่อมาก็ดำเนินไปอย่างได้ผล แต่ก็มีอุปสรรคจากกลุ่มข้าราชการที่ให้ความสนใจและให้ความสำคัญน้อย เพราะมิได้รู้สึกรู้ว่าเป็นเจ้าของปัญหาแต่โดยภาพรวมชาวบ้านยังมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เพราะเห็นว่าสามารถคลี่คลายปัญหาต่างๆ ได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ระนอง,ความสัมพันธ์ทางสังคม,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การพัฒนา,ความขัดแย้ง

อรทัย สัตยสันต์สกุล (2544) 'ลักษณะการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงก่อนใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2488-2503)' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะการค้าส่งและการค้าปลีก ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการค้าส่ง จำแนกได้เป็นการค้าส่งต่างประเทศ และการค้าส่งในประเทศ ผู้ค้าส่งต่างประเทศดำเนินกิจการแบบเจ้าของคนเดียว ผู้ค้าส่งในประเทศ คือ คนกลางที่เป็นพ่อค้าส่งและเป็นคนกลางที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า การจัดการค้ามีลักษณะเด่นคือ ผู้ประกอบการจะเลือกทำเลที่ตั้งร้านค้าใกล้ตลาดและติดริมถนนใหญ่ มีการวางแผนจัดซื้อสินค้า ดำเนินการจัดซื้อสินค้า และกำหนดราคาสินค้าด้วยตนเอง และจัดทำบัญชีตามลักษณะของการค้า ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการค้ามีหลายประการ คือ ทำเลที่ตั้งเอื้ออำนวยทางการค้าและสะดวกในการติดต่อกับต่างประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้ประกอบการมีความรู้ภาษาจีน มีเงินทุนเป็นของตนเอง มีการสะสมทุนและมีความกล้าเสี่ยงในการลงทุนเพื่อขยายกิจการค้าภายใต้การบริหารกิจการในระบบกงสี และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการค้าเป็นอย่างดี สำหรับการค้าปลีกนั้น พ่อค้าปลีกเป็นอิสระและเป็นเจ้าของคนเดียว ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีสถานประกอบการเป็นของตนเอง แต่ผู้ประกอบการสะสมมาชิกในครอบครัวจะช่วยกันดำเนินงานกิจการแบบกงสี ถ้าผู้ประกอบการมีเงินทุนน้อยจะเริ่มต้นทำการค้าปลีกเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วยความขยันหมั่นขยันและอดออม มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน และมีความสามารถในการจัดการ

ด้านการค้าที่ดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ชาติพันธุ์,ชาวไทยเชื้อสายจีน,การพัฒนา,การค้า

อรัญพันธ์ เวชประชา (2542) 'การดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตบ้านจะทิ้งพระ ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์ให้การศึกษาด้านการออมทรัพย์โดยเชิญวิทยากร มาให้ความรู้จัดทำเอกสารแจกสมาชิก และนำคณะกรรมการไปศึกษาดูงานและเข้าสัมมนา สมาชิกกลุ่มมี 2 ประเภท คือสมาชิกสามัญ สมาชิกกิตติมศักดิ์ มีคณะกรรมการดำเนินกิจการกลุ่มมี 4 คณะ คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการตรวจส่งเสริม ส่วนการบริการรับฝากเงินนั้นจะให้สมาชิกส่งเงินภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน โดยมีตัวแทนกระจายความรับผิดชอบรับฝากเงิน 19 คน งานด้านบริการเงินกู้มี 2 ประเภท คือ เงินกู้ประเภทสามัญ และเงินกู้ประเภทฉุกเฉิน ส่วนการดำเนินกิจการที่เป็นโครงการเสริมจะมีการจัดกิจการแปรรูปการผลิต โดยผลิตน้ำปลาและผลิตเต้าเจี้ยว กิจการเกี่ยวกับสวัสดิการ โดยจัดสวัสดิการเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อใช้ในงานบวชและการแต่งงาน กิจการเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยเน้นปลูกผักกางมุ้ง กิจการเกี่ยวกับร้านค้าชุมชนร้านค้าศูนย์สาริตการตลาด ซึ่งเน้นจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม และกิจการที่เกี่ยวกับกองทุนอาหารกลางวันเพื่อส่งเสริมอาหารกลางวันเพื่อส่งเสริมอาหารกลางวันแก่นักเรียนใน 5 โรงเรียนของอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,เศรษฐกิจชุมชน,กลุ่มออมทรัพย์

อัชญา เคารพพงศ์ (2541) 'การพัฒนาบ้านเขาตาว ตำบลเขาตาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา และลักษณะของการพัฒนาในด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจนทำให้ประสบความสำเร็จได้แก่ ผู้นำ สภาพสังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ ปัจจัยสำคัญหรือปัจจัยเด่นที่สุดคือ ผู้นำชุมชนทั้งผู้นำในระบบราชการ และผู้นำตามธรรมชาติ โดยที่ผู้นำมีคุณลักษณะเด่น คือ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรับผิดชอบ ต่องาน และสร้างพลังต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนลักษณะของการพัฒนาเป็นการพัฒนาที่ดำเนินการ

อย่างต่อเนื่อง ทั้งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้มีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย มีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางด้านการเกษตร ส่วนการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข่าวสาร การบริโภคต่าง ๆ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บล้วนนำความทันสมัยเข้ามาผสมผสานทั้งสิ้น แต่ก็ยังคงไม่ทิ้งสิ่งดั้งเดิมไปทั้งหมด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,นครศรีธรรมราช,การพัฒนา,บริโภคนิยม

อันทิกา แก้วะรัตน์ (2546) 'แนวทางการพัฒนากระบวนการทางการตลาดให้กลุ่มอาชีพในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดปัตตานี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการทางการตลาดของกลุ่มอาชีพ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนากระบวนการทางการตลาด และศึกษาแนวทางและรูปแบบการพัฒนากระบวนการทางการตลาด โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มอาชีพและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้บริหารกลุ่มอาชีพส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุไม่เกิน 40 ปี นับถือศาสนาอิสลาม จบการศึกษาระดับมัธยมต้นขึ้นไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดำเนินงานในกลุ่มอาชีพด้านการเกษตร อุตสาหกรรมในครัวเรือนและด้านช่าง มีการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด นำข้อมูลข่าวสารการตลาดมาให้ประกอบในการตัดสินใจดำเนินงาน การพัฒนาความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม หน่วยงานของรัฐและผู้นำท้องถิ่นยังให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ และมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนา คือ การสนับสนุนของผู้นำท้องถิ่น ความรู้ความสามารถของผู้นำกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม งบประมาณ สภาพทางภูมิศาสตร์ และสังคมวัฒนธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือทั้งด้านความรู้ ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม การมีส่วนร่วม งบประมาณ การสาธารณูปโภคโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมในการดำเนินงานด้านการตลาดด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ปัตตานี,เศรษฐกิจชุมชน,การรวมกลุ่ม

อัมพร แก้วหนู (2541) "บทเรียนการทำงานองค์การพัฒนาเอกชน เครือข่ายประมงและการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้" **ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา** 1: 14-39.

บทความนี้เกิดขึ้นจากการรวบรวมศึกษารายงานโครงการต่าง ๆ ที่ทำงานกับชุมชนชาวประมงในภาคใต้ เช่น โครงการทะเลเพื่อชีวิต โครงการแลได้เพื่อฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา โครงการพัฒนาชุมชนขนาดเล็ก โครงการความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โครงการทรัพยากรชายฝั่งและพื้นที่

ลุ่มน้ำ ฯลฯ โครงการดังกล่าวดำเนินการทั้งในฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ข้อมูลที่น่าเสนอเริ่มจาก ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวประมงและทรัพยากรชายฝั่ง ปัญหาของชาวประมงและทรัพยากรชายฝั่ง องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับชุมชนประมงภาคใต้ องค์กรชาวประมง ทางเลือกในการฟื้นฟู ทรัพยากรชายฝั่ง บทเรียนการทำงานที่น่าสนใจ งานเผยแพร่และรณรงค์ระดับนโยบาย ปัญหา อุปสรรคการทำงานรวมทั้ง แนวโน้มที่น่าสนใจ จากข้อมูลที่น่าเสนอดังกล่าว มีข้อสรุปที่น่าสนใจ เกี่ยวกับทางเลือกเพื่อความอยู่รอดในการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง คือ การดำเนินการจับเครื่องมือและการประมงผิดกฎหมาย การกำหนดเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ การสร้างปะการังเทียม การตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวประมง การรักษาป่าชายเลนให้คงอยู่ การแปรรูปสัตว์น้ำ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ แก่เยาวชนและสตรี อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานซึ่งแก้ไขได้ยาก คือ อิทธิพลของนักการเมืองและนักธุรกิจที่ดำเนินการฉ้อโกงและฉ้อฉลจากพ่อค้าคนกลาง(แพปลา) ซึ่งอุปถัมภ์ชาวประมง พื้นที่ทะเลกว้างใหญ่ไพศาลทำให้ควบคุมสิ่งผิดกฎหมายได้ยาก องค์กรพัฒนาเอกชนที่ช่วยเหลือชาวประมงขาดแคลนเงินทุน คนทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประสบการณ์เริ่มทอดออย ชาวประมงที่ทำงานให้ชุมชนไม่มีเวลาทำมาหากิน การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมทำลายทรัพยากรทางทะเล ปริมาณสัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว ฯลฯ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม,การจัดการทรัพยากร,ประมง,องค์กรพัฒนาเอกชน

อัมพร แก้วหนู (2535-2536) "ทะเลเปลี่ยนไป ชุมชนเปลี่ยนแปลง : การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา" *ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา* 1: 67-73.

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ในรอบ 30 ปีที่ผ่านมาเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยได้รับผลกระทบจากภายนอก ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายเนื่องจากโรงงานและเมืองปล่อยน้ำเสียลงทะเลสาบ ภาคอุตสาหกรรมได้ทำลายภาคเกษตรกรรมอย่างชัดเจน การที่ชาวประมงเพิ่มปริมาณเรือฉอวุ่นอย่างรวดเร็วทำให้ชาวประมงที่ด้อยโอกาสหมดโอกาสและยากจนลงยิ่งขึ้น นาทุ่งริมทะเลสาบได้ทำความเสียหายกับ สภาพแวดล้อมที่รุนแรง การทำนาข้าวเริ่มไม่ได้ผลเพราะการขาดแคลนน้ำจืด เมื่อสภาพเช่นนี้เกิดขึ้นผลที่ตามมา คือ ชาวบ้านต่างก็ออกจากชุมชนไปเป็นกรรมกรในเมืองและไปขายแรงงานที่กรุงเทพฯ ฯ ในชุมชนจึงยังคงเหลืออยู่เฉพาะคนเลวร้ายหนุ่มสาวเท่านั้น การเคลื่อนตัวของชุมชนในลักษณะดังกล่าวอยู่ในลักษณะระส่ำระสายหนักขึ้นเมื่อมีการแพร่กระจายของยาเสพติดเข้ามา และค่านิยมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นวัตถุนิยมอนาคตของชุมชนจึงมืดมน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ลุ่มทะเลสาบสงขลา,ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, การจัดการทรัพยากร,ชุมชนศึกษา

อัมรินทร์ สันตินิยมภักดี(2544) 'ศึกษาบทบาทและผลกระทบจากบทบาทด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทและผลกระทบจากบทบาทด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ของสถาบัน ทักษิณคดีศึกษา พบว่ามีบทบาทที่จำแนกได้เป็น 5 ลักษณะคือ บทบาทด้านการเก็บรวบรวมและจัด ระบบข้อมูลโดยเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ บทบาทด้านการจัดพิพิธภัณฑ์คติชน วิทยา บทบาทด้านการส่งเสริมเผยแพร่ บทบาทด้านการศึกษาวิจัย บทบาทด้านการให้บริการข้อมูล ส่วนผลกระทบจากบทบาทแบ่งออกได้ 3 ลักษณะคือ ผลกระทบด้านการศึกษา เช่น เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ เป็นแหล่งส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ ผลกระทบด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ เช่น การอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ เป็นต้น ส่วนผลกระทบทางสังคม เช่น เป็นแบบอย่างของการ ดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่หน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมที่สำคัญในระดับภูมิภาค เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,วัฒนธรรมพื้นบ้าน,พิพิธภัณฑ์,แหล่งท่องเที่ยว ,การท่องเที่ยว,ผลกระทบจากการพัฒนา

อำพน แสงดี (2546) 'ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาของชาวบ้านในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาของชาวบ้านในอำเภอระโนด จังหวัด สงขลา พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้การทำนาลดลงประกอบด้วย จำนวนประชากรลดลง ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ประชากรมีรายได้และรายจ่ายสูงขึ้น และเนื่องจากแรงงานในการทำนาลดลง อีกทั้งชาวบ้านรู้จักการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการ ทำนา ในส่วนของลักษณะการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาปรากฏว่าในปัจจุบันความเชื่อและพิธีกรรม เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ในการทำนา ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับขั้นตอนการทำนา และความเชื่อ และพิธีกรรมหลังการทำนาเปลี่ยนแปลงไป สำหรับการประกอบอาชีพทำนาได้ส่งผลกระทบด้านสังคม และวัฒนธรรม คือชาวบ้านมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ทั้งนี้เพราะชาวนา

ขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งต้องพึ่งแหล่งเงินทุนจากภายนอกมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ศิลปวัฒนธรรม,การพัฒนา,ผลกระทบจากการพัฒนา

อำพน แสงดี (2546) 'ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาของชาวบ้านในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2504 - 2545)' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2504 - 2545) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนา ประกอบด้วย จำนวนประชากรลดลง ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น มีรายได้และรายจ่ายสูงขึ้น ค่านิยมในการประกอบอาชีพของประชากรเปลี่ยนแปลง เนื่องจากแรงงานในการทำนาลดลง ชาวบ้านรู้จักวิถีการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในกรณีที่ยังทำนาต่อไป เพื่อให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่นาเท่าเดิม และอีกสาเหตุมาจากความต้องการรายได้จากการทำนาลดลง จึงไม่ต้องทำนา ค่านิยมในการทำนาเปลี่ยนไป เนื่องจากอาชีพทำนาเหนื่อยมาก ไม่สบาย ไม่มีสวัสดิการเหมือนอาชีพอื่น และความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าที่นา แม้โพสพ ได้เจือจางลง เพราะการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำนา เช่น รถไถเดินตาม เครื่องนวดข้าว รถเกี่ยวข้าว เป็นต้น การประกอบอาชีพทำนาก็ยังส่งผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนลดลง ในอดีตสมาชิกในครอบครัวมีความสนิทสนมกัน มีการขอแรงจากเพื่อนบ้านในการทำนา เช่นการลงแขก การนำข้าวสารใหม่ไปให้ผู้เฒ่าคนนับถือ ปัจจุบันชาวนามีความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เพราะชาวนาขาดความรู้และเทคโนโลยี จึงต้องพึ่งนักวิชาการ รวมทั้งการช่วยเหลือในแหล่งเงินทุน ส่วนวัฒนธรรมด้านต่างๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เป็นต้น วัฒนธรรมบางอย่างชาวนายังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น ประเพณีลากพระ วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,การพัฒนา,การปรับตัว,การทำนา, วัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลง

อุดม หนูทอง (2546) "สิทธิชุมชนในเอกสารโบราณภาคใต้" สิทธิชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ (39-415) กรุงเทพฯ ฯ: นิติธรรม.

บทความนี้ใช้หนังสือбудและวรรณกรรมมุขปาฐะเป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์สิทธิชุมชน

พบว่า ชาวภาคใต้แยกสิทธิส่วนตนกับสิทธิชุมชนได้ชัดเจน ด้านสิทธิชุมชนเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้ใช้ความเชื่อเข้ามาเป็นกลไกในการควบคุมจัดระเบียบการใช้สิทธิ ด้านการจัดระเบียบชุมชน อาศัยผีบรรพบุรุษ ระบบเกลอ เป็นกลไกสร้างความสัมพันธ์ ใช้วรรณกรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมคำสอนเป็นสื่อถ่ายทอดจริยธรรมและคุณธรรมของคนแต่ละกลุ่ม ด้านความสัมพันธ์กับรัฐ ได้สะท้อนทัศนคติและพฤติกรรมของชนชั้นปกครองต่อชาวบ้านในลักษณะเชิงลบ คือ ใจและเกียจคร้าน ไม่รักความสงบ จึงเข้าแทรกแซงโดยใช้คำสั่งห้ามการกระทำที่รัฐไม่เห็นด้วย นอกจากนี้รัฐยังใช้กลไกภาษีแบบให้เอกชนเหมากิจการซึ่งกระทบต่อสิทธิที่ชุมชนเคยได้รับ จึงเกิดการตอบโต้บ้างในลักษณะของการเรียกร้องสิทธิคืน การใช้วรรณกรรมให้ผู้ปกครองอยู่ในทำนองคลองธรรม และให้ชาวบ้านตระหนักในสิทธิและพลังของตน แต่กลไกเหล่านี้ของชาวบ้านก็ไม่รุนแรงและยังไม่ได้สร้างความขัดแย้งที่เด่นชัด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สิทธิชุมชน,การจัดการทรัพยากร,วรรณกรรมวิเคราะห์

อุดม หล้าเบ็ล๊ะ (2544) 'บทบาทของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้มุ่งศึกษา บทบาทคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่เกี่ยวกับมัสยิดและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และบทบาทที่เกี่ยวกับกิจกรรมทั่วไปตามหลักศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา พบว่ามีบทบาทคือ การกำกับดูแล และตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด การประนีประนอมหรือชี้ขาดคำร้องทุกข์ของสัปบุรุษประจำมัสยิด การกำกับดูแลการคัดเลือกและการแต่งตั้งกรรมการอิสลามประจำมัสยิด การพิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้งมัสยิด และการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนในตำแหน่งอิหม่าม คอเต็บ และบิหลัน ส่วนที่เกี่ยวกับกิจการทั่วไปตามหลักศาสนาอิสลามนั้นมีบทบาทเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด การออกหนังสือรับรองการสมรส และการหย่าตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม การประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดก และการออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามในจังหวัด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ไทยมุสลิม,ความสัมพันธ์ทางสังคม,คณะกรรมการอิสลาม

อุทัย ดุลยเกษม (2536) "บทบาทของการศึกษากับกระบวนการบูรณาการทางการเมือง : กรณีของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู" *ทักษิณคดี สถาบันทักษิณคดีศึกษา* 2: 83-96.

บทความนี้มองถึงบทบาทและข้อจำกัดของการศึกษาในฐานะเครื่องมือของรัฐในการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกี่ยวกับกระบวนการบูรณาการทางการเมือง โดยชี้ให้เห็นว่าการศึกษานั้นแม้จะได้รับความเชื่อถือจากนักวางแผน นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และนักการศึกษาว่ามีพลังในการสร้างบูรณาการทางการเมืองและการผสมผสานทางวัฒนธรรมในบรรดาชนกลุ่มน้อยในสังคม แต่การศึกษาก็มีข้อจำกัดอยู่มากในอันที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว และในบางกรณีภายใต้เงื่อนไขที่เปลี่ยนไป การศึกษาอาจจะก่อให้เกิดผลในทางที่ไม่ตั้งใจก็ได้ กรณีของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งเคยมีระบบการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองนั้น การจัดการศึกษาจะต้องศึกษาถึงภูมิหลังด้านวัฒนธรรมของเขาให้ต้องแท้เสียก่อน นอกจากนั้นการดำเนินนโยบายเพื่อบูรณาการทางการเมืองและการผสมผสานทางวัฒนธรรมจะต้องดำเนินการอย่างเข้าอกเข้าใจมากกว่า การดำเนินการแบบการใช้อำนาจ และการบูรณาการดังกล่าวนี้มีประโยชน์ร่วมกันอย่างง่าย ๆ อย่างจริงจังมากกว่าการยอมรับว่าได้ผล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,ชาวไทยมุสลิม,มุสลิมเชื้อสายมลายู,ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ,ความขัดแย้ง,การศึกษากับการเมือง

อุไรวรรณ สุภานิตย์ (2544) 'ศึกษาโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา' *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ*.

งานชิ้นนี้พบว่าโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นวัดสวนประเภทอื่นมีเจดีย์ พิพิธภัณฑสถาน ได้แก่ วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร พระเจดีย์หลวงและพลับพลาที่ประทับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวบนเขาดังกวัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา พระเจดีย์สองพี่น้องและป้อมเมืองสงขลาเก่า วัดบ่อทรัพย์ วัดสุวรรณคีรี สุสานสุลต่านสุลัยมาน วัดเจ้ทั้งพระ วัดพะโคะ และวัดเจดีย์งาม โบราณสถานแต่ละแห่งได้รับการบูรณะ และพัฒนาที่แตกต่างกันตามปัจจัยเงื่อนไขของงบประมาณ และการจัดการของภาคเอกชนในท้องถิ่น ในด้านการท่องเที่ยวได้มีการจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม การอนุรักษ์และพัฒนา และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละแห่งมีการดำเนินการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของโบราณสถานนั้น ๆ คนในท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐเอกชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ทรัพยากรวัฒนธรรม,การจัดการทรัพยากร,การพัฒนา,โบราณสถาน,การท่องเที่ยว

เอกลักษณ์ สุวรรณชัย (2546) 'ศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการกิจการกลุ่มออมทรัพย์ : กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์ดีเด่นในจังหวัดสงขลา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการกิจการออมทรัพย์ดีเด่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการเงิน มีกิจการการรับฝากเงินโดยใช้จริยธรรมเรื่องสัจจะมาตั้งชื่อเงินออม ใช้สภาพเศรษฐกิจในครัวเรือน และท้องถิ่นมากำหนดจำนวนเงินออม ใช้ลักษณะอาชีพมากำหนดวันเวลาในการฝากเงิน ใช้จำนวนสมาชิกของกลุ่มและสภาพการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากำหนดขั้นตอนในการรับฝากเงิน และมีการสร้าง จริยธรรมให้แก่สมาชิกโดยอาศัยการฝากเงินเป็นเครื่องมือ มีกิจการระดมเงินจากภายนอก โดยวิธีการจัดตั้งกองทุนของกลุ่มออมทรัพย์ กิจการการเก็บรักษาเงินจะมีการจัดทำระบบบัญชีในการจัดเก็บรักษาเงินโดยดัดแปลงบัญชีสากลมาเป็นแบบบัญชีแบบชาวบ้าน มีการจัดเก็บรักษาเงินบางส่วนไว้ที่ตัวบุคคล เพื่อสะดวกในการเบิกใช้จ่ายเงิน กิจการให้กู้ยืมเงินจะมีการใช้ความจำเป็นของสมาชิกมากำหนดเวลาให้กู้ยืมเงิน ใช้ระบบสัมพันธ์ในชุมชนมากำหนดหลักเกณฑ์การอนุมัติเงินกู้ ใช้สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนมากำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และใช้หลักการประนีประนอมผ่อนปรนในการทวงหนี้ ใช้การคำนึงผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมมาจัดผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนี้ยังมีด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น การจัดบุคลากร ใช้หลักการเลือกตั้ง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ กิจการการจัดวัสดุอุปกรณ์ มีการใช้วัสดุภายในท้องถิ่น กิจการการจัดสวัสดิการ ใช้เงินสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน และใช้เงินทุนจากการออมทรัพย์ของชุมชนมาพัฒนาสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคใต้,สงขลา,ระบบคิดและภูมิปัญญา,ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การจัดการชุมชน,ความสัมพันธ์ทางสังคม,กลุ่มออมทรัพย์

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540) "ภูมิปัญญาทักษิณ : ภูมิปัญญาที่ปรากฏเป็นชีวิตคน" **ภูมิปัญญาชาวบ้าน สี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย (224-234)** กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภูมิปัญญาที่ปรากฏเป็นชีวิตคนโลกทัศน์ของชาวภาคใต้ ได้สั่งสมและสืบสานมาเป็นเวลาช้านาน มีลักษณะเฉพาะคือ คนในภาคใต้มีวิถีทัศน์โลกทัศน์ผูกพันอยู่กับธรรมชาติเกิดเป็นความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเห็นได้จากพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การขอป่า การนบถือเจ้าที่เจ้าทาง เจ้าเขา เจ้าเล ทำให้คนรู้จักปรับตัวเข้าสู่ธรรมชาติมากขึ้น นอกจากนี้ชาวบ้านชนบทภาคใต้มีชีวิตคนตามหลักเหตุผลนิยมในการพึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ และจากการสั่งสมประสบการณ์ ทำให้ชาวใต้มีชีวิตคนที่เป็น

ข้อห้ามในการดำเนินชีวิตตามความเชื่อโดยได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาและอำนาจเหนือธรรมชาติ
จึงเกิดข้อห้ามต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติอยู่เย็นเป็นสุขปลอดภัยจากภยันตราย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาควิชา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ความเชื่อ, โลกทรรศน์ชาวใต้

Panitnart Luckanakosit, (1992) 'The fishermen contributing factors to the risk of human immunodeficiency virus infection' M.A. Thesis Chulalongkorn University.

The objectives of this research are to study and to study and analyze the contributing factor to the risk of Human Immunodeficiency Virus infection among fishermen in Nakhon Si Thammarat province, Southern Thailand. Data collection was done by means of depth interviews, group discussion and observation. Obtained data were analyzed by qualitative method. Finding showed there were two main contributing factors are: 1. Demographic factor 1.1 Age and Status 1.2 Education 1.3 Family relationship 1.4 Residence. 2. Personal lifestyles 2.1 Pattern of daily working. 2.2 consuming behaviors. 2.3 Peer relationship 2.4 Values and Beliefs. 2.5 Media exposure in daily life. 2.6 AIDS perception. 2.7 Sickness and Treatment in this fishermen community.

Keywords: culture and development, southern Thailand, Nakhon Si Thammarat, gender, Human Immunodeficiency Virus infection

Sawitree Laphawan, (1997) 'Development planning guidelines for southern border town: a case study Betong Municipality' M.A. Thesis Chulalongkorn University.

The objective of this research are to identify development planning guidelines of Betong Municipality which is located at the southern most border of Thailand. The study has been done by analysis of the present general situation of the municipality in terms of the urban expansion, the factors influencing such growth and problem conditions. The problem of the urban growth have been identified to derive the Recommendation on planning guidelines. The factors that influence in urban expansion are: the border situation and international politics, the similarity of cultural characteristics, the advantages of location, attractive topography and the difference of economic between Thailand and Malaysia. The main physical limitations are: 1) It is located in the valley that bars the urban expansion 2) It causes soil erosion along Betong Canal.

Keywords: culture and development, southern Thailand, Betong Municipality, urban expansion, urban land use, urban growth